

MEANDER

#1

Natuur rond Schelde, Leie en Zwalm

jaargang 21 | jan.-feb.-mrt. 2023

natuurpunt
Vlaamse Ardennen *plus*

4 Soroptimisten en Natuurpunt planten 700 bomen
5 Nog een aanplant - De 'Dag van de Natuur'
6 Landbouw en natuur gaan samen aan de slag in het Burreken
7 Maak je klaar voor het grote vogeltelweekend
9 Doggerland, het Atlantis van de Noordzee
10 Het braakballen orakel
12 Onze muizen
13 Duizend soorten in zicht!
15 Gidsen voor gidsen Vlaamse Ardennen Jaaroverzicht 2023
16 Cursus Natuurverkenner
17 Nieuws uit Belval
18 Libbrechtgenootschap wandelt in Zulzeke ! 88 jaar en meer
19 Snuitkevers
23 Save the date! Vlaamse Ardennendag 16/4/2023
24 Lentemaaltijd 2023 - Vlaamse Ardennensap
25 Kalender
36 Boekbespreking
38 Bijzondere vogelwaarnemingen
40 Mediawatcher

Natuurinbreuken? Inspectieregio West (provincie West-Vlaanderen en Oost-Vlaanderen)
natuurinspectie.west.anb@vlaanderen.be • Telefonisch bereikbaar tijdens de kantooruren op **050 247 770**
Problemen of klachten tijdens het weekend: bel de politie!

natuurpunt

Vlaamse Ardennen *plus* VZW
Boskant 56, 9700 Oudenaarde
Ond. Nr. 0656674360
RPR Gent, afdeling Oudenaarde
www.natuurpuntvlaamseardennenplus.be

LIDMAATSCHAP
Je wordt lid door 38 euro te storten op rek. BE17 2300 0442 3321 van Natuurpunt, Coxiestraat 11, 2800 Mechelen

natuurpunt
Vlaamse Ardennen *plus*

Natuurpunt Vlaamse Ardennen *plus* omvat volgende steden/gemeenten: Brakel (zonder Everbeek en Parike), Deinze, Horebeke, Kluisbergen, Kruisem, Maarkedal, Nazareth, Oudenaarde, Ronse, Sint-Lievens-Houtem, Wortegem-Petegem, Zingem, Zottegem, Zulte en Zwalm.

CONTACTPERSONEN
Dirk Criel 055 45 66 10

WEBSITES
www.natuurpuntvlaamseardennenplus.be
www.facebook.com/np.vaplus
issuu.com/vlaamseardennenplus

AFDELINGEN
- **Kruisem**
  Eddy Van Den Abeele 0474 62 20 52
  ed.vandenabeele@skynet.be
- **Tussen Leie en Schelde**
  Koen Houthoofd 0470 55 02 36
  koen.houthoofd@natuurpunt.be
- **Oudenaarde plus**
  Paul Cardon 0474 39 02 77
  cardon.paul@gmail.com
- **Ronse**
  Philippe Moreaux 0476 49 24 61
  moreauxphilippe1951@gmail.com
- **Sint-Lievens-Houtem**
  Erwin Declercq 09 282 06 70
  erwin.declercq@hubkaho.be
- **Vlaamse Ardennen**
  Johan Cosijn 055 30 98 10
  johan.cosijn@telenet.be
- **Zwalmvallei**
  Jan François 09 361 03 00
  jan.francois@telenet.be

KERNEN
- **Rondom Burreken**
  Marie-Anne De Geest 0474 56 05 04
  marie-anne.de.geest@hotmail.be
- **Werkgroep Bos t'Ename**
  Guido Tack 0474 90 02 30
  guido.tack1@telenet.be

WERKGROEPEN
- **Paddenstoelen**
  Eddy Saveyn 09 380 03 00
  eddy.saveyn@gmail.com
- **Planten**
  Henk Coudenys
  coudenys.henk@belgacom.net
- **Vogels**
  Dimitri Van de Populiere 0473 52 13 44
  dimitrivandepopuliere@hotmail.com
- **Zoogdieren**
  Dirk Criel 0475 45 05 34
  dirkcriel@skynet.be

RESERVATEN MET PROJECTNUMMER
Giften voor reservaten zijn fiscaal aftrekbaar vanaf €40 en stort je op rek. nr. BE56 2930 2120 7588 van NP met vermelding van het projectnummer:
- **Algemeen reservatenfonds Vlaamse Ardennen *plus* 6699**
- **Bois Joly 6625**
  Patrick Alexander 0495 45 37 77
  p.alexander@telenet.be
- **Bos t'Ename-Volkegembos 6121**
  Guido Tack 0474 90 02 30
  guido.tack1@telenet.be
- **Bovenlopen Zwalm 6142**
  Heidi Demolder 055 42 16 45
  heidi.dm@telenet.be
- **Burreken 6602**
  Dirk Criel, dirkcriel@skynet.be
- **Faunahuis Burreken F-04031**
  Filip Hebbrecht 0490 57 18 33
  filip.hebbrecht@telenet.be
- **Feelbos-Kalkoven 6185**
  Lucien Vanden Daele 055 38 70 54
- **Grootmeers 6650**
  Tine Dhollander 0495 88 13 40
  tine@gwapo.be
- **Heurnemeersen 6063**
  Gerard Mornie
  gerard.mornie@pandora.be
- **Kordaelbos 6605**
  Lieven Kinds 09 383 71 39
  lieven.kinds@telenet.be
- **Langemeersen 6076**
  Alexander Van Braeckel
  0473 85 45 62
  alexander.tine@telenet.be
- **Leiemeersen Astene & Bachte 6109**
  Koen Houthoofd 0470 55 02 36
  koen.houthoofd@ugent.be
- **Maarkebeekvallei 6670**
  Johan Cosijn 055 30 98 10
  johan.cosijn@telenet.be
- **Middenloop Zwalm 6160**
  Chris Nuyens
  chris_nuyens@telenet.be
- **Munkbosbeekvallei 6151**
  Laurent Flostroy 0498 67 71 09
  laurent.flostroy@pandora.be
- **Nukerkebos-Bosheide 6641**
  Simon Feys 0486 73 06 19
  simonfeys@yahoo.com
- **Paddenbroek 9401**
  Thijs Lietaer 0473 58 17 14
  thijs.lietaer@telenet.be
- **Parkbos-Uilenbroek 6136**
  Dominiek Decleyre
  dominiek.decleyre@gmail.com
- **Perlinkvallei 6204**
  Vincent Decroock 0498 10 95 39
  vincent.decroock@proximus.be
- **Pyreneeën-Tombele 6667**
  Philippe Moreaux 0476 49 24 61
  moreauxphilippe1951@gmail.com
- **Rooigembeekvallei 6669**
  Lies Van der Mast 0498 07 41 29
  liesje.vdm@hotmail.com
- **Vuilbroek 6126**
  Axel Heyerick 0479 29 94 73
  axel.heyerick@gmail.com
- **Wijmier 6141**
  Johan Cosijn 055 30 98 10
  johan.cosijn@telenet.be
- **Vallei van de Zeverenbeek 6082**
  Rik Desmet 0497 87 56 14
  desmet.rik1@gmail.com

De Boembekemolen is het bezoekerscentrum van Natuurpunt in de Vlaamse Ardennen
Veerle Van Der Kelen
Coördinator bezoekerscentrum
Vlaamse Ardennen - Boembekemolen
Boembeke 18 | 9660 Brakel
0487 32 52 06

MEANDER

is het driemaandelijks regionaal tijdschrift voor leden uit de regio Vlaamse Ardennen *plus*.

Redactie
redactiemeander@
natuurpuntvlaamseardennenplus.be
- Johan Cosijn 055 30 98 10
- Norbert Desmet 0494 65 33 91
- Rik Desmet 0497 87 56 14
- Ellis De Vuyst 0479 433 711

Kalenderverantwoordelijke
Filip Keirse 055 38 78 83
filip.keirse@telenet.be

Cover Buizerd - foto: Rik Desmet

Lay-out SomethingEllis.be

Oplage 4200 ex.

Druk Drukkerij Graphius, Gent. Papier: Magno Volume 90 gr. Gedrukt met plantaardige inkten en oplosmiddelen.

Natuurpunt-leden die wonen buiten de regio kunnen Meander ontvangen mits een jaarlijkse bijdrage van €13 op rekening BE91 8912 5408 8476 van Eddy Van Den Abeele.

FSC www.fsc.org
MIX
Papier van verantwoorde herkomst
FSC® C014767

Teksten voor Meander van januari, april, juli en oktober moeten de redactie bereiken vóór respectievelijk 10 december, 10 maart, 10 juni en 10 september

Woelige tijden

Sommigen herkennen allicht het gevoel dat ze zichzelf aan het voorbij hollen zijn. Zelf denk ik ook wel eens dat ik een lange afstandsloper ben, maar de jaren van verstand leren me dat korte sprintjes beter zijn voor de conditie. Daarom nam ik het besluit om dit jaar afstand te doen van mijn voorzitterschap van Vlaamse Ardennen *plus* en me toe te leggen op kortlopende projecten en trajecten binnen onze koepelvereniging. Dat geeft ook ruimte aan frisse gedachten en – zo nodig – een nieuwe aanpak. Net als andere verenigingen staan we immers voor grote uitdagingen. Uitdagingen bieden ook kansen en die stellen zich op meerdere vlakken. Beleidsmatig spelen momenteel tal van problematieken zoals stikstof, mest, waterkwaliteit en -kwantiteit, erosie, biodiversiteitsverlies, bosontwikkeling, betonstop en landschapsverrommeling. Dan heb ik het nog niet gehad over de vele planologische ontwikkelingen die hiermee samenhangen en zorgen voor een permanente druk op onze open ruimte en omgeving. Teveel om alles met evenveel energie aan te pakken, maar te belangrijk om te negeren. Het toont wederom de noodzaak om met een veelheid aan mensen hieraan te werken, taken te verdelen en initiatieven van anderen te ondersteunen en aan te moedigen.

Met de bestuurswijziging kunnen en zullen allicht enkele dingen veranderen. Het biedt meteen aan vrijwilligers binnen onze vereniging de gelegenheid om (bijkomende) taken op zich te nemen of hun activiteiten naar het regionale niveau te verleggen en/of zich kandidaat te stellen voor een bestuursfunctie. Een actieve inzet is immers meer dan ooit noodzakelijk en veel toekomstige acties overtreffen het lokale niveau. VA *plus* zoekt naar een nieuwe bestuurlijke invulling mede met het oog op haar toekomstige erkenning als regionale vereniging. De uitbouw van verschillende infrastructurele voorzieningen zoals de Natuurboerderij in Ename, het Faunahuis in Zegelsem en het Bezoekerscentrum Vlaamse Ardennen Boembekemolen in Michelbeke maken daar deel van uit en vragen een bijkomende werking. Bovendien speelt onze vereniging een actieve rol in allerlei bestuurlijke initiatieven en samenwerkingsverbanden waaronder de gezamenlijke kandidatuur voor erkenning als Landschapspark en de invulling van het biodiversiteitskader voor de Lokale ontwikkelingsstrategie Vlaamse Ardennen in uitvoering van het Europese LEADER. Stilzitten en afwachten is er dus vooreerst niet bij. Mogelijk loop je hier niet meteen warm voor of gaat het jouw pet te boven. Zie het als een noodzakelijk kwaad want het legt mee de basis voor de toekomstige lokale werking van Natuurpunt.

Wat op lokaal niveau speelt, werkt omgekeerd ook door op regionaal en gewestelijk niveau. We kampen met dezelfde zorgen en bekommernissen. Die zijn niet in het minst van financiële aard. Niettegenstaande we meer en meer terreinen aankopen en naar natuur omzetten, krijgen we ook te maken met budgettekorten die het gevolg zijn van uitblijvende subsidies en noodzakelijke prefinancieringen. Dit aanhoudende euvel komt bovenop de stijgende kosten die ook onze werkzaamheden bezwaren. Wat u al voelde in uw geldbeugel en bankrekening manifesteert zich nu ook bij Natuurpunt. We willen niet meteen Oekraïne of corona als enige oorzaak naar voor schuiven maar stijgende kostprijzen op velerlei fronten noodzaken ons tot een aanzienlijke lidgeldstijging tot 38 euro. Allicht zal dat in mindere mate ook in andere aspecten tot uiting komen. Uiteraard blijft dit geen verloren geld, al had ik liever gezien dat we deze verhoging konden aanwenden ten voordele van meer en betere natuur. Ik reken evenwel op jullie begrip en blijvende steun. De feiten zijn wat ze zijn en zal jou hopelijk niet weerhouden om ons bij tijd en wijlen een extra steuntje in de rug te geven.

Rest me jullie allemaal te bedanken voor het langdurige vertrouwen dat jullie in mij en het VA *plus*-bestuur hebben gesteld. Het is voor mij geen afscheid maar een herbronning waardoor ik hopelijk binnen Natuurpunt nog lang aan de slag kan blijven. Ik wens jullie alvast een prettig Nieuwjaar met talrijke mooie en beklijvende momenten.

Dirk Criel
voorzitter Natuurpunt Vlaamse Ardennen *plus*

Soroptimisten en Natuurpunt planten 700 bomen op Edelareberg

Op zaterdag 3 december plantten Natuurpunt Vlaamse Ardennen samen met de leden van Soroptimist Oudenaarde-Vlaamse Ardennen 500 bomen en 200 struiken tussen de Vlaamse Ardennendreef en het Kezelfort in Oudenaarde.

Soroptimisten en Natuurpunt samen aan de slag © Paul Darragas

Het Kezelfort is een Europees beschermd natuurgebied (Natura 2000) vanwege zijn belang als overwinteringsplaats voor vleermuizen. Het behoud en de inrichting van dit fort als (winter)verblijfplaats voor verschillende vleermuizensoorten is essentieel voor de speciale beschermingszone. Bij deze inrichting hoort ook de bovengrondse bebossing van het Kezelfort en de aanleg van de nodige landschapsecologische infrastructuur.

Op een perceel weiland van ongeveer 2.500 m² groot werden vooral zomereiken en haagbeuken aangeplant. Maar ook winterlindes, grauwe abelen en lijsterbessen. De bosrand bestaat uit Spaanse aak, eenstijlige meidoorn, sleedoorn, spork, hondsroos en Gelderse roos. Zo wordt een inheems loofbos gevormd waardoor soorten als ree, steenmarter en sperwer nieuwe kansen krijgen. Dit bosje zal als stapsteen dienen voor een hopelijk veel groter bos later. Het beheer van dit bos zal verder gebeuren onder toezicht van de Werkgroep rond de Maarkebeekvallei - Natuurpunt Vlaamse Ardennen.

Door de verdere uitbouw en groei van natuurgebieden actief te steunen (ook financieel), onderstrepen de Soroptimisten hun maatschappelijk engagement om het welzijn van de komende generaties veilig te stellen.

Het belang van meer bos

Met een bebossingsgraad van amper 11% is Vlaanderen één van de bosarmste regio's uit Europa. Oost-Vlaanderen is in Vlaanderen daarenboven een van de bosarmste provincies! In onze provincie is er dus zeker nog werk aan de winkel: vooral in de buurt van woonkernen zijn er niet genoeg bossen om in te spelen, lopen of wandelen. Daar willen we samen iets aan doen.

Bos voor Iedereen

Met de campagne 'Bos voor Iedereen' wil Natuurpunt bossen planten in Vlaanderen. Daartoe kopen ze grond en zorgen ervoor dat er volwaardige bossen kunnen groeien. De aankoop van gronden is niet goedkoop, maar zorgt er wel voor dat op lange termijn de bossen bos kunnen blijven.

Sinds de start in 2011 kon Natuurpunt via deze campagne intussen reeds 900.000 m² nieuw bos aanplanten. In Ninove, Mechelen, Loppem, Lier, Kampenhout, Aalter, Zomergem, Maldegem en Zottegem kan je reeds het resultaat zien. En vanaf 3 december dus ook in de Vlaamse Ardennen. Jonge bossen die de verbinding vormen met bestaande natuurgebieden en waar je in de toekomst kan wandelen en genieten.

Zo werd een eerste bescheiden stap gezet om het historische Edelarebos, dat reeds dateert uit de middeleeuwen, een nieuwe kans te geven.

Na de plantactie maakten we aangenaam kennis met elkaar tijdens het nuttigen van een lekker vers Vlaamse Ardennensap of een schuimende Westmalle (tripel of bruin). Bedankt Soroptimisten voor de vlotte en aangename samenwerking! Hopelijk tot ziens!

Johan Cosijn, Filip Hebbrecht en Laurence De Bisschop

Nog een aanplant

Het natuurgebied van de Zeverenbeekvallei op de grens van Zeveren en Deinze is opnieuw een stukje groener geworden. Op een voormalige stortplaats van ongeveer 1 ha groot plantte afdeling Tussen Leie en Schelde er op 19 november 500 struiken. Natuurpunt kreeg hierbij hulp van medewerkers van het bedrijf Vijverman uit Zulte dat eerder ook al financieel steunde.

De 'Dag van de Natuur'

Op zaterdag 26 november 2022 organiseerde Natuurpunt Vlaamse Ardennen, Werkgroep rond de Maarkebeekvallei, een plantdag in de Wijmier ter hoogte van de Broekestraat in Maarke-Kerkem.

Nog niet zo heel lang geleden werden hier populieren aangeplant in wijd plantverband. Voor de natuur is een monotone aanplanting niet zo aantrekkelijk. De andere bomen en struiken kregen te weinig kansen door deze snelgroeiende soort. Om een gemengd bos te realiseren werden de populieren verwijderd. De andere boomsoorten (voornamelijk gewone es en zomereik) werden gespaard. Andere werden boven de grond afgezet en worden als hakhout beheerd. Als plantmateriaal opteerden we voor zwarte els, grauwe abeel, Europese vogelkers, zomereik en fladderiep. Via aanplant van deze soorten zal dit perceel evolueren naar een florarijk en gevarieerd gemengd inheems loofbos. Door deze omvorming zullen veel meer dieren en planten hier weer een leefgebied vinden. En het landschap in Maarke zal nog mooier worden.

Vanaf 9u werd het bos aanplant met medewerking van enkele plaatselijke leden van Natuurpunt Vlaamse Ardennen.

Bedankt voor jullie gewaardeerde medewerking!

Johan Cosijn

Werkgroep rond de Maarkebeekvallei, Bosaanplant Wijmier, Dag van de Natuur © Geert Desmytere

Landbouw en natuur gaan samen aan de slag in het Burreken

Vrijdag 18 november 2022 plantten leerlingen van de landbouwschool Sint-Bernardus, boer Lieven en vrijwilligers van Natuurpunt Vlaamse Ardennen - Kern Rondom Burreken duizend struikjes rond de percelen van boer Lieven. Hiermee tonen ze aan dat natuur en landbouw wél samen gaan.

© Filip Hebbrecht

Weides omringd door hagen en houtkanten behoren tot het typische landschap van de Vlaamse Ardennen. Dit 'bocagelandschap' heeft niet alleen grote erfgoed- en biodiversiteitswaarde, het is ook een prachtig zicht waar wandelaars en fietsers van genieten en zorgt voor een betere ecologische verbinding tussen de weides. Maar, zulke hagen vragen onderhoud, hebben hun economische rol verloren en staan in de weg van de intensieve landbouw. Om die redenen verdwenen ze daarom meer en meer uit ons landschap.

Om dit aan te pakken neemt Natuurpunt het beheer op zich. Deze gebiedsgerichte aanpak is een win-winsituatie voor landbouwer en natuur. In totaal staat de aanplant van 2.6 km haag gepland, zodat landbouw en natuur weer verweven zijn, net zoals vroeger.

De plantdag is een activiteit van het project 'Boer zoekt natuur, natuur zoekt boer', een samenwerking tussen het Algemeen Boerensyndicaat en Natuurpunt. Samen gaan deze verenigingen de strijd aan tegen polarisatie. Ze streven naar wederzijds begrip en respect tussen landbouwers en natuurbeschermers. Ze brengen, met steun van de Vlaamse Overheid, op alle niveaus landbouwers en natuurbeschermers met elkaar in contact.

Filip Hebbrecht

'Natuur ontmoet Cultuur'

VZW Natuur Ontmoet Cultuur werd in 2019 opgericht door natuurfotograaf Peter De Craene en natuurfilmer Rudi Baetslé. Met de vzw willen zij de natuur zo veel mogelijk bij de mensen brengen. Ze doen dat door natuurdocumentaires te maken die ze vervolgens naar een groot publiek presenteren onder begeleiding van live muziek. Met elke filmvoorstelling steunen ze bovendien een lokaal goed doel.

Op vraag van Natuurpunt Vlaamse Ardennen *Plus* brengen zij sinds 2021 de natuur in beeld in enkele natuurgebieden zoals het Burreken, de Zwalmvallei en Bos t'Ename. De opgenomen beelden en foto's zullen het voorwerp uitmaken van onze nieuwe natuurfilm. Deze kreeg als werktitel 'Onze natuur in de Vlaamse Ardennen.'

Twee voorstellingen worden gepland in 2023, en dit (onder voorbehoud) in Zottegem en Oudenaarde (De Woeker). De film wordt steeds op groot scherm gebracht in een kader dat zich daartoe leent (theaterzalen, kerken, ...). Telkens wordt de film begeleid door livemuziek gebracht door de band Motel Bliss.

Hou de agenda van Natuurpunt Vlaamse Ardennen *Plus* in de gaten voor meer info. Zie: https://natuurpuntvlaamseardennen-plus.be/activiteiten.html

Filip Hebbrecht

Natuur ontmoet Cultuur in 2023 in de Vlaamse Ardennen. © Filip Hebbrecht

Maak je klaar voor het grote vogeltelweekend: 28 & 29 januari 2023

Net als Tine Embrechts zin in een zenmoment? Turf dan op 28 en 29 januari 2023 de tuinvogels die bij jou neerstrijken. Voor jou levert het 15 minuten vol verwondering op, voor Natuurpunt waardevolle data voor het grootste vogelonderzoek van Vlaanderen. Ontdek hier hoe je aan de slag kan om de vogels te lokken naar jouw tuin en ze te herkennen.

Maak je tuin vogelvriendelijk, hoe voeder je vogels

In de winter vinden vogels minder voedsel, terwijl ze dan juist extra veel energie nodig hebben om hun lichaamstemperatuur op peil te houden. Insecten verdwijnen onder de grond. Bessen zijn geplukt. Regen en sneeuw maken het moeilijk om zaden te vinden. Bovendien zijn de dagen korter en is er dus minder tijd om voedsel te zoeken. Hier volgen tien regels voor het voeren:

- **Voeder gevarieerd:** beperk deegwaren en voorzie ook granen, nootjes of appels.
- **Voorzie proper drinkwater:** vervang dagelijks een soepbord met een bodempje water.
- **Vetbollen alleen tijdens de winter,** bij echt koud weer. Hang ze aan een flexibele tak, buiten bereik van ratten en muizen.
- **Laat bladafval liggen**, dat gebruiken de vogels om hun nestje mee te bouwen.
- **Een dakje boven de voedertafel** zorgt ervoor dat je voeder langer goed blijft.
- Zorg dat de vogels snel **dekking** kunnen vinden in een doornstruik, dichte struik of haag.
- Leg de voederplaats niet te dicht bij het raam aan en **vermijd raamslachtoffers**.
- Breng **voedsel** het hele jaar door **gespreid** aan in je

Putter - Vogel van het jaar 2023 © Johan Cosijn

tuin en trek zo verschillende vogelsoorten aan.
- **Denk ook aan natuurlijk voedsel:** plant enkele bessenstruiken in je tuin.

Na de winter volgt de broedtijd: heggen en nestkasten zijn logische broedplaatsen, maar ook een rommelig hoekje helpt.

Vogels voederen

Wie eet wat

Aan de vorm van de snavel kom je te weten wat de vogel het liefste eet. Een vink kraakt met zijn korte, brede bek zaden en pitten. De merel trekt met zijn lange snavel regenwormen uit de grond en de boomklever haalt er insecten mee uit de boomschors. Hier een overzicht van wat tuinvogels het liefst eten.

Speciale maatregelen voor vogelgriepvirus

Let op: er is een hoogbesmettelijk vogelgriepvirus in het land. Hoe kan jij helpen om dit virus in toom te houden?
- Verhinder dat wilde tuinvogels in contact kunnen komen met pluimvee.
- Voeder volledig gescheiden. Indien dat niet kan, trek dan in de buurt van pluimvee geen wilde vogels aan.
- Besteed sowieso extra aandacht aan hygiëne op de voederplaats: voeder met mate en verwijder regelmatig oud voedsel.
- Ververs dagelijks water en reinig de waterschaal.

https://www.natuurpunt.be/het-grote-vogelweekend

Johan Cosijn

Soorten	Voedsel	Voederplaats
Huismus, ringmus, sijs, distelvink, vink, keep, groenling, appelvink, houtduif en Turkse tortel	onkruidzaden, gemengd strooizaad, zonnebloempitten	op de grond, op de voedertafel, aan de voederbuis
Koolmees, pimpelmees, matkop, kuifmees, zwarte mees, staartmees en groene specht	vetbollen, slingers ongebrande ongezouten pinda's, halve kokosnoot, vogelzaad en zonnebloempitten	op de voedertafel, aan de voederbuis, opgehangen in bomen of struiken
Specht, boomklever, boomkruiper en gaai	ongezouten pinda's en noten, vetbollen, zonnebloempitten	in een boomstam op een rustige plek
Merel, kramsvogel, koperwiek, zanglijster, spreeuw, grote lijster, zwarte kraai, kauw en ekster	geweekte krenten en rozijnen, fruitschillen en klokhuizen, alle soorten bessen	de grond, sneeuwvrij, op een open plek met beschutting dichtbij
Winterkoning, heggenmus en roodborst	universeel voer, bessen, meelwormen, maden en larven, ongekookte havermout	op de grond, sneeuwvrij. Ook beschut onder heggen en struiken

Doggerland, het Atlantis van de Noordzee

Voor de Nederlandse kust bevindt zich één van de belangrijkste archeologische en paleontologische vindplaatsen ter wereld. De afgelopen één miljoen jaar stond de Noordzee meestal droog en kon je door een ondiep dal naar Engeland lopen. In dat dal vormden de grote voorlopers van Rijn, Maas, Seine en Theems samen een machtige rivier die bij Bretagne in de Atlantische oceaan uitmondde.

Tijdens de opeenvolgende ijstijden trokken langs de rivieren grote grazers zoals mammoeten en wolharige neushoorns, maar ook kuddes rendieren, paarden en steppewisenten met jagers en aaseters zoals wolven, beren, sabeltandkatten en grottenhyena's in hun spoor. Restanten van kleinere dieren zoals poolvossen, hazen, knaagdieren en vogels zoals moerassneeuwhoenders zijn moeilijker te vinden. Dit was millennia lang het jachtterrein van de Neanderthaler. Ten minste twee keer zagen ze een ijstijd komen en trokken ze weg, voor de ergste koudepiek het gebied onleefbaar maakte. Na de laatste ijstijd kwam de Neanderthaler niet meer terug en maakte plaats voor de moderne mens. Na de laatste ijstijd en met het opwarmen van het klimaat kwamen de bossen terug met eerst berken en dennen en later ook soorten zoals beuk en eik. Jacht vond nu plaats op bosdieren zoals edelhert, wild zwijn en ree. Terwijl het klimaat opwarmde smolt in het noorden steeds meer ijs en langzaam maar zeker stroomde het Noordzeebekken vol en ontstonden stranden, kreken en kwelders. Vis, zeevogels, zeezoogdieren en schelpen vormden rijke voedselbronnen. Verder landinwaarts creëerde het stijgende grondwater een enorm zoetwatermoeras met rivieren en meertjes. De hogere delen zoals duinen en zandruggen (met onder andere de Doggerbank) boden een goede woonplaats. In de omgeving vond de jager-verzamelaars een leven in overvloed, met jachtwild, watervogels, heel veel vis zoals snoek en paling en een overvloed aan plantaardige bronnen. Maar het zou niet blijven en langzaam maar zeker verdronk Doggerland.

Aan het eind van het 7de millennium v. Chr. maakten gebeurtenissen ver weg definitief een eind aan Doggerland. De doorbraak van een ijsmeer in het huidige Canada en een tsunami voor de Noorse kust gaven het laatste zetje aan het land dat nog over was. De zeespiegelstijging door afsmelting zette langzaam nog zo'n 2000 jaar door tot de duinenrij zich sloot met de voorlopers van onze huidige stranden. Een uitgestrekt gebied van meer dan 200.000 vierkante kilometer tussen de stranden van de huidige Lage Landen en de kust van Engeland, Schotland, Noorwegen en Denemarken verdween zo'n 8000 jaar geleden onder de golven.

In het gratis te downloaden boek 'Doggerland, verdwenen wereld in de Noordzee' wordt uitvoerig ingegaan op dit verdwenen land in het hart van Europa. Je leest er hoe het landschap evolueerde met het komen en gaan van de ijstijden. Het gebied leverde een schat aan archeologisch materiaal zoals botten en allerhande werktuigen. Deze vondsten werden door vissers in hun netten opgehaald, door wandelaars langs de stranden gevonden of zijn het resultaat van gericht onderzoek.

Hun technische kennis om allerlei items te manipuleren en goed te gebruiken, maar ook een goede onderlinge samenwerking, zorgden ervoor dat Neanderthalergroepen goed konden overleven in verschillende omgevingen: van de koude, open en winderige mammoetsteppe tot de meer beboste interglaciale omgevingen met open riviervalleien. Opmerkelijk is het gebruik van pek gemaakt van berken om vuurstenen werktuigen vast te kleven. De mesolithische jager-verzamelaars die vanaf zo'n 11.000 jaar geleden in Doggerland leefden en jaagden in een bosrijke omgeving gebruikten 'spitsen' (pijl- en speerpunten) gemaakt van been en gewei.

Voor een video: https://www.youtube.com/watch?v=0BM3y2C7Q8A

Het braakballen orakel

De seizoenen laten zich steeds minder voorspellen en voor- of achteruitgang van soorten blijft vaak een gok. Maar ... soms zijn er aanwijzingen die een gokje winstgevend kunnen maken. Velen zullen vorige herfst opgemerkt hebben dat het een prima notenjaar was: walnoten waren goed gelukt en de eikels, wel die kwamen soms lagen dik te liggen. Een mastjaar heet dat in vakjargon, meestal is dat van beuken en dan verblijven er in de winter duizenden vinken en kepen in onze bossen.

Kerkuil © Franklin Degroote

Is het een reflex op een te warme zomer of heeft de natuur vette en magere jaren ingebouwd in een steeds weerkerende, vaak driejaarlijkse cyclus? Of is het weer een van de miskende gevolgen van het klimaat en de warme zomers, die bomen stimuleren meer zaad aan te maken? Een kramp omdat het steeds slechter gaat?

En ... 2023?? Dus het orakel luidt als volgt: vanaf februari is het uitkijken naar roepende jonge bosuilen en de kans is groot dat we getrakteerd worden op in ieder geval meer nesten van ransuil en succesrijkere kerkuilen dan dit jaar. De muizen van het bos (rosse woelmuizen en bosmuizen) werden door dit groot voedselaanbod gestimuleerd om veel en vroege nesten te hebben, hun conditie is optimaal door al die makkelijke calorieën! We maakten ooit mee dat de muizen in het bos bijna letterlijk over onze tenen liepen in zo een mastjaar. De uilen geraken dan over hun toeren en beginnen, ongeacht het weer, vroeg aan hun nesten met soms al in begin maart jonge bosuilen. Reken daar de broedduur en de eerste zorg voor de jongen af en dan kom je op eileg in januari!

Ransuil en kerkuil jagen in meer open terrein en zijn dan meer afhankelijk in normale jaren van woelmuizen die in grasland en wegbermen leven zoals aardmuis, veldmuis en ondergrondse woelmuis. Maar niet zelden gaan ze ook die overvloed van de bossen aanboren en dan zie je rare dingen als jagende torenvalken in het bos en meerdere ransuilennesten op korte afstand van mekaar. Ransuilen zijn sociale beestjes (denk aan de oude roestplaatsen) en gunnen hun maten zeker ook wat bij overvloed. Kerkuilen hebben dan ook grotere nesten. Meestal doen ook buizerds goede zaken en samen met hen vossen en andere muizen-etende dieren, maar of we de EIKELmuis terug mogen begroeten, dat is een andere vraag. Maar daar zullen dure hangbruggen over gevaarlijke wegen het probleem oplossen, gek toch dat men dat zelfs maar kan bedenken?

Het voorbije broedseizoen.

Niet ieder jaar is het feest en 2022 was in die zin een erg mager jaar voor de uilen in onze contreien. De bosuilen bleven wel in hun territorium, maar we hoorden later erg weinig bedelende jongen, in sommige bossen zelfs geen! De ransuil leek zelfs verdwenen uit veel klassieke plaatsen maar dook dan soms weer op bij bv terreinen of weiden met veel woelmuizen. De omgeving van Kruisem Lozer was goed voor minstens drie nesten met jongen, vaak in tuinen van huizen. Veel kerkuilenbroedplaatsen hadden geen of weinig jongen, in de West-Vlaamse polders daarentegen plaatselijk grote nesten van 6 tot 8 jongen ... De cijfers van de ringers bij ons spreken boekdelen: 2020, de kerkuil: 115 nestjongen van 31 nesten, in 2021 77 jongen van 23 nesten en 2022 34 jongen van 14! nesten!

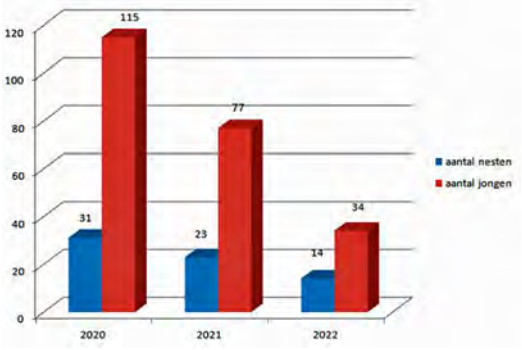

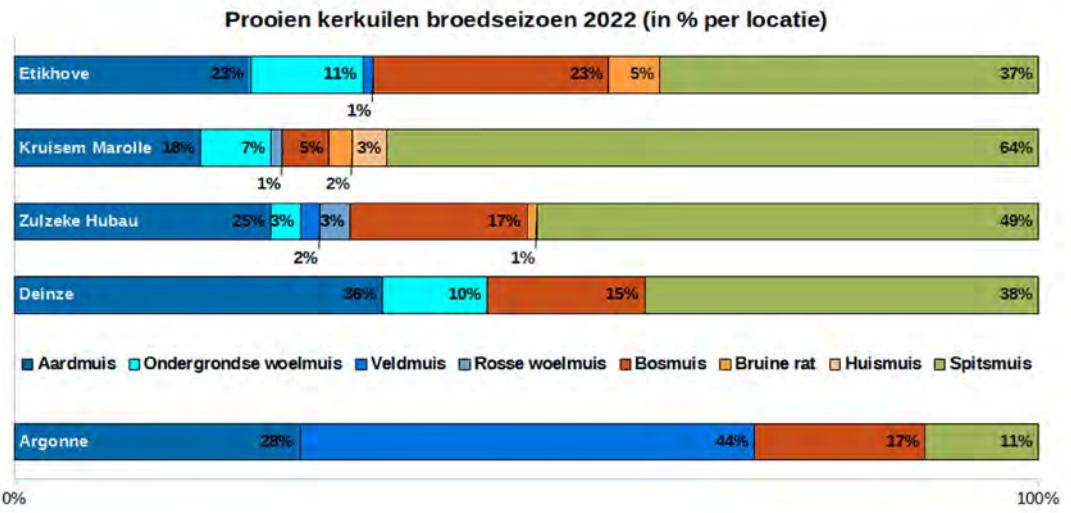

Bij de resultaten van de steenuil waren die schommelingen minder duidelijk, die eten ook meer insecten, kikkers en pieren, maar daar kelderen dan om allicht een andere reden de aantallen broedende paren.

De braakballen

We hadden het geluk een paar interessante ladingen braakballen van kerkuil binnen te krijgen, met dank aan de leveranciers! Eddy Saveyn uit de Marolle, Kruisem, Zulzeke via Thijs Lietaer en ook uit Maarkedal met trouwe leveringen van Ludo Bauwens en Jo Cosijn, allemaal uit de broedtijd verzameld bij de nestcontroles. Het valt op dat het op zijn minst een moeilijk seizoen was, vooral door de lage aantallen aardmuizen. Meestal is deze soort talrijk en het stapelvoedsel bij uitstek, maar mogelijks hebben de voorjaarsregens daar roet in het eten gegooid met ondergelopen nesten in de voorjaarsstart van de populatie. Als het uilenpaar veel langer moet zoeken naar alternatieve prooien, wat uit de uitslagen blijkt, dan kunnen heel wat nesten ten onder gaan aan ondervoeding. Zo zijn de hoge aantallen spitsmuizen en ondergrondse woelmuizen en plaatselijk bosmuizen een indicator. Soms slaan uilen dan ook gewoon het broedseizoen over of laten ze het nest al met eieren voor wat het waard is in een mager jaar. Opvallend is dat we vroeger soms tot 80% aardmuizen in de braakballen vonden en dan is een succesvol nest eerder regel. Met een mooi voorbeeld, maar al een oud verhaal uit Ooike, waar de oude boer aangaf dat het maar een paar minuten duurde voor de ransuil met een muis aan kwam vliegen naar de jongen op zijn boerderij. Hij had nog twee koeien die dichtbij graasden op mooie oude graasweiden, en die waren blijkbaar ook ideaal voor woelmuizen! Bij de grafiek is ook Argonne opgenomen van dit jaar, weliswaar met te klein aantal maar met 72 % woelmuizen (=aard en veldmuis) en ook bij Deinze zien we betere cijfers voor de aardmuis.

De cijfers

Die braakballen uit Deinze kregen we via Koen Houthoofd en daar was het wel een succesvol kerkuilennest met 5 jongen, waarmee misschien de uitzondering op de regel bevestigd wordt? Dus vooraleer met het orakel zwaar in te zetten op een bakje trappist, toch voorzichtig zijn ... Meer nieuws in Meander 4 van dit nieuwe jaar!

Maar mogelijks kan het orakel nog verder reiken: zijn de steeds sneller opeenvolgende mastjaren voor de beuk niet het teken dat de boomsoort aan zijn zwanenzang bezig is? We kunnen er niet meer naast kijken dat veel beuken buiten het bos stervend zijn na die warme zomers en dan is verhoogde zaadvorming een bekende reflex, samen met bv meer stuifmeel bij andere soorten. Maar ook de zomereik krijgt het hier en daar lastig met taksterfte en dit jaar wel erg massale zaadzetting, voelt ook die soort en nog andere de kramp of is het alleen een dipje in de conditie? En is vergeleken met vroeger het vrijwel ontbreken van zangvogels nu in de braakballen ook geen signaal van de zware verliezen daar bij soorten als ringmus en ander stapelvoedsel van vroeger? Braakballen, onderschat als informatiebron?

Norbert Desmet, met dank aan de nestkastencontroleurs, de ringers en de grafiekmakers Lucia en Rik!

Onze muizen

Een korte rondrit ter info in muizenland: we hebben **woelmuizen**, die leven van planten en hun wortels, meestal in grasland of in onze moestuin. Daarbij vijf soorten: aardmuis is de talrijkste bij ons, in de polders en in Nederland is dat de veldmuis, die mogelijks bij ons in opmars is. De ondergrondse woelmuis vinden we, net als de zeldzamere woelrat, in akkers en moestuinen en de rosse woelmuis is een soort die bebost gebied verkiest, dat kan ook een grote tuin met bomen zijn. Ransuilen zijn grote woelmuizenliefhebbers, maar ook de andere uilen hebben die graag dagelijks op het menu: lekker en vooral iets groter dan de volgende, meer eten voor minder werk.

Rosse woelmuis © Lucia Decuyper

Daarnaast de **echte muizen**, rare naam voor vijf soorten alleseters: de huismuis uiteraard, de bosmuis die zowat overal voorkomt tot bij onze kippen en dus zijn naam geen eer aandoet. Dan nog de dwergmuis in hogere plantengroei en graanvelden. We vermelden de zeldzaam geworden zwarte rat en dan natuurlijk de bruine rat, overal aanwezig. En mogelijks in de toekomst de grote bosmuis, nu eerder nog even een Ardeense soort.

De laatste groep zijn de **spitsmuizen,** insecteneters, afhankelijk van de streek als 'dollekes' benoemd, naam ook plaatselijk voor woelmuizen gebruikt? We tellen zes soorten in ons werkingsgebied, zeven als we de mol erbij nemen: de alomtegenwoordige huisspitsmuis en de zeer zeldzaam geworden veldspitsmuizen, beiden met witte tanden. Dan met rode tandpunten de kleine broer, de dwergspitsmuis, echt dwerg! En om moeilijk af te sluiten twee erg gelijkende bosspitsmuizen, de gewone en de tweekleurige. De zeldzaam geworden waterspitsmuis blijft op zoek naar zuiver water, en zal dus allicht zeldzaam blijven ...

En voor de volledigheid, de eikelmuis in de familie van de **slaapmuizen**, ooit talrijk maar steeds zeldzamer en wachtend op een herstelplan van de Vlaamse regering.

Norbert Desmet

Modest & Kamiel

agro-ecologische bioboerderij met buitenloopvarkens, snijbloemen en Glamping in Mater

2-wekelijks vers varkensvlees, charcuterie en andere hoeveproducten

info en bestellen via www.modestenkamiel.be

Duisbeke 4, 9700 Mater (Oudenaarde)

Wespwortelvlieg © Els Haeck

Duizend soorten in zicht!

De dagen worden korter en de nachten kouder en ook het 1000+soortenjaar@Paddenbroek is stilaan in wintermodus. Stilgevallen is het echter niet, integendeel! De teller stond op 3 december op maar liefst 966 soorten en hoogstwaarschijnlijk zijn we de 1000 voorbij als je dit artikel leest.

Dit mooie resultaat is vooral het werk van individuele waarnemers die onversaagd verder zoeken naar al het moois dat het Paddenbroek te bieden heeft. De warme en lange nazomer zorgde tot laat in de herfst voor veel insecten en tegelijkertijd waren er onverwacht veel paddenstoelen te zien. We merken ook dat de groep waarnemers ondertussen al boven de 50 zit, terwijl we het de eerste maanden met een 20-tal waarnemers deden. Dat scheelt!

Uitsmijter

Het blijven zoeken en fotograferen wordt niet alleen beloond met veel soorten. Els Haeck, ondertussen een vaste waarde in het Paddenbroek, fotografeerde op 5 september wel een heel bijzonder vliegje. Op naam brengen was moeilijk, pas 3 maand later viel het verdikt. Het is de **wespwortelvlieg,** een heel zeldzaam beestje. Els zorgde namelijk voor de enige waarneming in België dit jaar, en het is pas de vierde gevalideerde waarneming in België. Overbodig te zeggen dat dit een nieuw soortje is voor het Paddenbroek :-).

De nachtfauna monitoring

Ook de specialisten waren de voorbije maanden weer van de partij voor een grootscheepse monitoring. Tijdens de nacht van 7 op 8 oktober werd een nachtfauna-inventarisering op het getouw gezet. De voorbereiding begon een week eerder met het opstellen van de muizenvallen. Het was al meteen bingo: een nestje van een dwergmuis en een bosspitsmuisje, jammer genoeg een dood exemplaar.

Op 7 oktober zette Pieterjan 's avonds de 80 Heslinga-vallen op scherp terwijl Johannes 8 Skinner-vallen installeerde en daarna nog de smeerspuit bovenhaalde. De condities waren goed; wisselend bewolkt, 17-10°, volle maan en geen wind.

Vierzandvleugeltje © Johannes Jansen

Rond een skinnerval met Pieterjan, Johannes, Stefan, Koen en Thijs © Lucia Decuyper

Waterspitsmuis?

Jammer genoeg niet, ondanks de strategisch geplaatste vallen langs de beken. Maar toch was de muizenvangst een succes. Rosse woelmuis (5), gewone bosmuis (7), aardmuis (1), huisspitsmuis (7), dwergspitsmuis (1) lieten zich verschalken. Samen met de vondsten bij het uitzetten van de vallen komen we aan 7 soorten.

Uiltjes vangen?

In de lichtbakken vonden we zoals verwacht de herfstnachtvlinders terug. De 'herfstuiltjes' vormden het grootste aandeel, niet alleen in soorten maar ook in aantallen. De bijzonderste vangst was echter geen 'uiltje' maar het zeldzame **vlekzandvleugeltje**. Er werden in totaal 29 soorten nachtvlinders gevangen waarvan 20 nieuwe voor het Paddenbroek.

Bijvangsten

Lichtbakken trekken ook andere beestjes aan. De grootste groep waren de schietmotten. Drie soorten slechts, maar goed voor 140 stuks. De mooiste bijvangst was ongetwijfeld de gewone geelrand, een waterroofkever. En tussendoor werden ook nog enkele kevers, langpootmuggen, wantsen, vogels, pissebedden, paddenstoelen en een zowaar een konijn genoteerd. We sloten af op 65 soorten, waarvan 33 nieuwe.

Vervolg

Straks met de winterkoude kunnen we ongetwijfeld tal van overwinterende (water)vogels spotten. Door de extreem lage waterstand kon de in het najaar geplande vismonitoring niet doorgaan, ze wordt verschoven naar het voorjaar. Nog in het voorjaar volgt er een tweede nachtfauna-monitoring met dan vooral de focus op vleermuizen. Verder komt de molluskenwerkgroep Succinea op onderzoek en ook de plantenwerkgroep plant een grondige inventarisering. We zijn nog op zoek naar specialisten die ons kunnen helpen met de vele mossen, korstmossen en winterpaddenstoelen. Geïnteresseerd om mee te doen? Mail ons: natuurpuntvlaamseardennen@hotmail.com
Kijk voor een realtime stand van zaken op: https://waarnemingen.be/bioblitz/1000soortenjaarpaddenbroek/

Lucia Decuyper, Natuurpunt Vlaamse Ardennen - Werkgroep Kluisbergen

Pieterjan die na afloop materiaal verzamelt © Lucia Decuyper

Jan FRANCOIS
Landmeter-expert
Gentse Steenweg 147 bus 5
9620 Zottegem
09/361 03 00
jan@aardbol.be
www.aardbol.be

LE ROY RINASSUR BVBA
Crelan
Warandestraat 17, 9810 Nazareth
T. 09 385 44 60 - 09 385 61 32
e-mail: leroy@rinassur.be
verzekeringsmakelaar nr. 13839
ALLE BELEGGINGEN - LENINGEN VERZEKERINGEN

Gidsen voor gidsen Vlaamse Ardennen
Jaaroverzicht 2023

Gidsen voor gidsen Vlaamse Ardennen biedt diepgaande thema-excursies aan op maat van natuur- en landschapsgidsen die vaak ook voor conservators interessant zijn. Bedoeling is kennis bij te scherpen en informatie uit te wisselen. Voor 2023 staan vijf uitgelezen activiteiten op het programma. Telkens wordt een specifiek onderwerp aangesneden en staat een ander natuurgebied van de Vlaamse Ardennen in de kijker.

De eerste activiteit **'Verkenning van het Vossenhol en het Kloosterbos' op 12 februari** staat in het teken van de Vlaamse Ardennendag die in die buurt doorgaat. De organisatie kan geïnteresseerde natuurgidsen goed gebruiken. Het Vossenhol is het oudste natuurgebied van de Zwalmvallei en een schitterend hooiland. Het grenst aan het pas van de kap geredde Ravottersbos dat samen met het Kloosterbos een schitterende voorjaarsbloei kent. De conservator zelf, Koen Gintelenberg, verzorgt de rondleiding.

Op **zaterdag 8 april** staat **'de voorjaarsflora'** op het programma in het Bois Joly te Ronse. Bois Joly is één van de rijkste bronbossen van de streek. Het eiken-beukenbos vormt een aaneengesloten geheel met hier en daar kleine open plekken. Het gemengde loofbos ligt op een zuidelijke helling en bezit een rijke flora en fauna. Op deze tijd van het jaar laat voorjaarsflora zich in een ongekende pracht bewonderen.

Op **9 juni** ligt met **'Beleef mee(r) de Vlaamse Ardennen'** de focus op digitale ondersteuning bij het uitstippelen van thematische wandelingen en activiteiten.

In de Vlaamse Ardennen loopt reeds enkele jaren een Leader-project rond landschapsbeleving. Dat dient ertoe bewoners en streekbezoekers op een aantrekkelijke en belevingsvolle manier attent te maken op diverse landschappelijke en cultuurhistorische streekaspecten. Om deze plekken kenbaar te maken werd de website 'Wandelen in de Vlaamse Ardennen' aangepast en uitgebreid.

Dit informatiemoment dient ertoe gidsen en organisatoren kennis te laten maken met de gebruiksmogelijkheden van deze vernieuwing en de aanvullende digitale toepassingen die hen bij het uitstippelen van thematische wandelingen of activiteiten kunnen ondersteunen. Het infomoment wordt gevolgd door een korte wandeling (1 uur) langsheen enkele bijzondere verwezenlijkingen. Begeleid door Dirk Criel, landschapsdeskundige.

© Vincent Decroock

Zondag 15 oktober wordt **'de bosbodem'** grondig geanalyseerd in de Everbeekse bossen te Brakel. Het thema verdiept zich in het bodemleven in de strooisellaag: bosbodems en -gelaagdheden, humusvorming, blad- en houtafbraak, communicerende bomen en zwammen en de grote verscheidenheid aan leven dat dit alles met zich meebrengt. Jan Van Uytvanck ecoloog bij het Instituut Natuur- en Bosonderzoek verzorgt deze sessie.

Tot slot **'Bomen in winterkleed'** op **zaterdag 2 december** in het Domein Breivelde te Zottegem. Het herkennen van bomen en struiken tijdens de winter. Het accent ligt op bladverliezende bomen en struiken en de herkenning aan de hand van knoppen, twijgen, schors en silhouet. Ook altijdgroene bomen en struiken krijgen aandacht, omdat ze tijdens de winter het meest opvallen. Begeleid door Hans Vermeulen van Natuuracademie.

Gidsen voor Gidsen Vlaamse Ardennen is een samenwerking van Regionaal landschap Vlaamse Ardennen, Natuurpunt Vlaamse Ardennen *plus*, bezoekerscentrum Vlaamse Ardennen - Boembekemolen en Natuuracademie.

Meer informatie via bc.vlaamseardennen@natuurpunt.be

Vincent Decroock

NatuurpuntOudenaarde*Plus* organiseert in 2023 een cursus Natuurverkenner

De cursus Natuurverkenner is een interactieve en wervelende instapcursus voor wie van de natuur houdt. Er is geen enkele voorkennis vereist, enkel je enthousiasme telt. We voorzien twee theorielessen en trekken voor de rest zoveel mogelijk naar buiten, de natuur in. In een 10-tal unieke activiteiten van maart tot juni 2023 nemen ervaren natuurgidsen je mee naar natuurgebieden in eigen streek en dompelen ze je onder in de wondere wereld van onze wilde planten en dieren. De excursies en de twee theorielessen gaan door op zaterdagvoormiddag, maar niet tijdens de schoolvakanties.

Volgende onderwerpen komen zeker aan bod: natuurbeheer, het landschap in de Vlaamse Ardennen, amfibieën en waterleven, voorjaarsflora, vogelgezang tijdens een vroege morgen wandeling, bos en het beheer van onze bossen, de Scheldevallei en natte hooilanden en moerassen, vlinders, libellen en insecten, nachtvlinders.

Periode: start op 18 maart, einde 24 juni telkens op zaterdagvoormiddag
Locatie: Theorie in leslokaal in Petegem aan de Schelde, excursies in natuurgebieden in Oudenaarde en Petegem
Cursusbegeleider: Dirk Pouleyn, 0473/ 28 07 63 dirk.pouleyn@gmail.com
Inschrijvingsgeld:

- € 70 voor leden Natuurpunt, € 80 voor niet leden
- Inschrijven kan via mail naar NatuurpuntOudenaardePlus@gmail.com, met vermelding van uw naam, adres en telefoonnummer (maximum 20 deelnemers)
- Inschrijvingsgeld over te schrijven op rekening BE34 0014 7531 1190 van NatuurpuntOudenaardePlus, met vermelding van cursus Natuurverkenner en uw naam.

Meer info bij Dirk Pouleyn: dirk.pouleyn@gmail.com

Paul Cardon

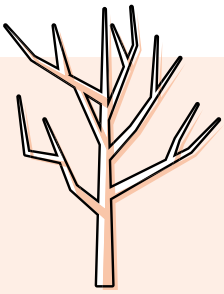

We delen in de rouw van

Marleen Vanhee, Bart en Samed en familie. Op 28 sept is Patrick Feys (°22 oktober 1960) van ons heen gegaan. Patrick was een graag geziene natuurvriend, altijd bereid om te helpen waar het moest en waar er tijd was ook passioneel bezig met zijn natuurfotografie. Technisch vaardig bij het herstellen van een poort van een reservaat, tot goedlachs en zwetend aan de BBQ bij samenkomsten van de vogelwerkgroep, zo kennen we hem en zo zullen we hem ook missen. 'Maar wat je ons hebt geleerd en hebt gegeven zal voor altijd voorbestaan', is de laatste zin op het rouwprentje.

Nieuws uit Belval

© Claude Brenckmann

Het is al een tijdje geleden dat het natuurgebied in Belval, waar Natuurpunt de grootste eigenaar is, aan bod kwam. Dit jaar werd er weer gevist. De grootste vijver, étang du bas, werd op één en twee november afgevist. Het leverde veel vis op, vooral snoek, blank- en rietvoorn, zeelt, in totaal ongeveer 12 ton. Daarbij zitten ook enkele karpers maar we streven niet naar de kweek en verkoop van deze soort. Ze worden gewogen, de zwaarste was 12,8 kg, en teruggezet.

Het is een opluchting dat we er in geslaagd zijn om na een paar jaar een beter visbestand te verkrijgen. Tot een paar jaar geleden was giebel de dominante soort. Deze exoot plant zich voort zonder mannetjes en kan zo explosief toenemen. Door zijn invloed op de waterkwaliteit is de soort ecologisch niet interessant en bovendien is ze commercieel niet verkoopbaar.

De andere vis wordt inderdaad opgekocht door een viskweker die er dan weer elders in Frankrijk en deels België viswaters mee bevolkt. Een deel van de opbrengst wordt nu nog gebruikt om de lening die Natuurpunt aanging voor de aankoop verder af te betalen. Van de oorspronkelijke 290.000 euro blijft nu nog 30.000 euro af te betalen, het einde nadert. Aangezien er nu nog nauwelijks giften binnenkomen (onderaan staat subtiel nog eens het rekeningnummer!) gebeurt de afbetaling nu bijna uitsluitend met de inkomsten van de jacht en visvangst. Eenmaal alles afbetaald, kan de volledige opbrengst gebruikt worden voor het beheer en eventueel uitbreiding van het reservaat. Dat is nodig want ook in Frankrijk wordt er bespaard. Een grote uitdaging bij het beheer is het beheer van het riet. Het maaien stopte in de jaren 70 van de vorige eeuw met als gevolg dat de wilgen nu oprukken en het strooisel zich opstapelt. Dat aanpakken zal een heel dure aangelegenheid worden.

De tweede vijver, étang du haut, werd afgevist op 22 november. Deze vijver leverde vooral snoek, zeelt en enkele snoekbaarzen. Bij zo'n afvissing drijven er vaak veel dode vissen op het water, voor een groot deel zijn dat vissen die de snoeken weer uitbraken als ze onder stress staan. De kraanvogels maken dankbaar gebruik van de tijdelijk droogstaande vijver als slaapplaats, meestal met 2000 à 3000 maar soms met pieken tot 8000. 's Avonds en 's morgens zorgen die voor een oorverdovend kabaal! Misschien zit daar wel de Canadese kraanvogel tussen die in de streek waargenomen werd, pas de tweede waarneming voor Frankrijk. Ondertussen krijgen we ook regelmatig bezoek van een in Nederland gezenderde zeearend. Het is opmerkelijke hoe vlotjes deze imposante vogel heen en weer vliegt tussen Nederland en Frankrijk. Hopelijk vestigt ze zich ooit in Belval.

Giften zijn nog steeds welkom op rekeningnummer IBAN BE56 2930 2120 7588 met vermelding project 1410 – Belval.

Rik Desmet

Libbrechtgenootschap wandelt in Zulzeke !

Zondag 2 oktober '22 was het Libbrechtgenootschap met spreker Guido Tack uit Ename te gast in Zulzeke.

Guido schreef een brief aan wijlen Ulrich Libbrecht (ereburger Kluisbergen) over hun gezamenlijk natuurengagement.

Na de middag waren er 3 wandelingen met oa. eentje met live muziek in het prachtige decor van Zulzeke.

Kleindochter Kim De Baere en vriendin zorgden voor live muziek tijdens de wandeling. © Heidi en Frank

88 jaar en meer

Dit stukje is wat buiten de lijn van Meander, we citeren een Britse kunstenares Rose Wylie, 88 jaar en pas recent uit haar cottage in de wereldactualiteit gestapt, en met veel succes. Haar werken zijn te zien tot 30 april in het S.M.A.K in Gent. Het interview uit De Morgen kwam binnen, de dag na Black Friday: "in mijn werk kan ik ontsnappen aan klimaatverandering en hongersnoden, aan alles wat er nu bezig is in deze wereld en wat ik zo haat". En na een uithaal naar Poetin ... "ik probeer in mijn politieke opstelling even duidelijk te zijn als in mijn werk. Ik ben groen. Ik ben tegen kernenergie. Wind en zon dat zijn onze natuurlijke energiebronnen. Ik ben tegen de consumptiemaatschappij. Ik koop nooit iets behalve verf, canvas en hout om mijn doeken mee op te spannen. Ik eet uitsluitend lokaal geproduceerde producten. Reizen doe ik niet meer, en al zeker niet met het vliegtuig. Het is zo simpel als wat. Eigenlijk ben ik een niet-actieve activist". Klaar en duidelijk, net als een paar bekende leeftijdsgenoten als David Attenborough en Jane Goodall die moedig proberen deze aarde te redden. Een steuntje voor velen onder ons die hetzelfde proberen met kleine en grotere dingen? Wenkende voorbeelden?

BOOMKWEKERIJ DE BOCK

Boomkwekerij DE BOCK

Wij zijn specialisten in

Sierheesters, Rozen, Bamboes, Vaste planten, Coniferen, Sierbomen, Haagplanten, Fruitbomen

Pelikaanstraat 89, 9700 Oudenaarde - Nederename

Tel: 055/30.24.80 (bedrijf)
Fax. 055/31.35.83

CORINSURE

Verzekeringsmakelaar met een hart voor mens, bedrijf en natuur

FSMA 0690.996.524

Albert Saveryslaan, 27 - 9800 Astene
gsm: +32 476 222 983 • dirk.corrijn@corinsure.be
https://www.facebook.com/Corinsure.be

Snuitkevers

Curculio spec.

Tempus fugit! Er zijn alweer drie jaren verstreken sinds ik mijn eerste Meanderartikel over insecten bijeenschreef, de zandbijen hadden toen de eer. Hierbij wil ik nog eens vermelden dat ik geen entomologische 'expert' ben, maar de voorbije jaren meer en meer geboeid werd door de fascinerende wereld van deze beestjes. Dat leidde bij mij ook naar een terugkeer naar een oude hobby, namelijk macrofotografie.

Ik twijfel er dus niet aan dat er lezers zijn die (veel) meer kennis en ervaring hebben bij sommige van de al beschreven insectensoorten en -families. Bij kevers zal dat zeker het geval zijn, dus ook bij snuitkevers. Mijn info probeer ik in ieder geval altijd dubbel te checken en aan te vullen met eigen waarnemingen. Jammer genoeg zijn er in waarnemingen.be weinig of geen 'goedgekeurde' foto's van snuitkevers terug te vinden. Van de honderden foto's die ik zelf de voorbije jaren nam zijn er maar drie (!) goedgekeurd, waarnemingen van de zeer herkenbare groene distelsnuitkever. Geen specialisten voorhanden, of determinatie op basis van op foto te risicovol? In ieder geval, mocht ik alsnog een foute determinatie hebben gemaakt, dan hoor ik het graag.

Met tienduizenden beschreven soorten (Wikipedia houdt het op 97.000), kan je bij snuitkevers (*Curculionoidea*) wel spreken van een superfamilie. Door hun (meestal sterk) verlangde snuit (rostrum) zijn ze makkelijk herkenbaar. Die snuit mag je niet zien als een soort 'slurf', maar heeft monddelen waarmee deze kevers zich voeden, of waarmee ze kunnen graven.

Lichaamslengte gaat van 0,1 tot 9 millimeter. De antennes, midden of vooraan de (verlengde) kop, hebben meestal 11 geledingen, waarvan sommige gebogen of geknikt, en eindigen in een knots.

We gaan ons hier vooral beperken tot de familie *Curculionidae*, de 'echte' snuitkevers, waarvan we bij ons een 600-700 soorten terugvinden.

Snuitkevers hebben geen goede reputatie. Sommige soorten zijn gevreesd om de schade die ze aan gewassen kunnen toebrengen. Geen toeval dat Google een zoektocht naar "snuitkevers" snel aanvult met "bestrijden".

Snuitkevers hebben, zoals andere kevers, een volledige gedaanteverwisseling. Het zijn dan ook vooral de larven die de meeste schade aanrichten. Wanneer de eitjes uitkomen die gelegd werden in de buurt van plantenwortels is er voor de larven voedsel nabij. Zo kunnen larven van lapsnuitkevers jonge vaste planten of heesters om zeep helpen. Bestrijding gebeurt meestal met het uitzetten van nematoden.

Eitjes kunnen ook in de bloemknoppen afgezet worden, zoals bij de frambozensnuittor (ook wel aardbeibloesemkever genoemd).

Jonge kevers vreten aan de bast van eenjarige twijgen en aan de knoppen. De volwassen kevers beperken de schade tot (meestal

Appelvruchtsteker

onschuldige) bladvraat. De appelbloesemkever kent een vergelijkbare strategie.

Nu en dan komt ook de beruchte letterzetter (*Ips typographys*) in het nieuws. Deze ovaal langwerpige kever van ongeveer 5 mm maakt gaatjes in de schors van sparren. Spijtig genoeg beperkt hij zich niet tot stervende of dode bomen, maar tast hij ook gezonde exemplaren aan, met soms massale bomensterfte tot gevolg.

Op websites van ongediertebehandeling vind je vooral info over de bestrijding van de gegroefde lapsnuitkever (*Otiorhynchus sulcatus*), ook wel (ten onrechte) taxuskever genoemd.

Niet alle kevers met een verlengde snuit zijn dus *Curculionidae.* Zo vinden we bij ons ondermeer de (kleine) appelvruchtsteker (*Tatianaerhynchites aequatus*), de berkensigarenmaker (*Byctiscus betulae*) en de fraaie, rode hazelaarbladrolkever (*Apoderus scoryli*), die alle behoren tot de *Attelabidae*.

De familie *Apionidae* kennen we in het Nederlands als 'spitsmuisjes'. Het bekendst is het menierood zuringspitsmuisje (*Apion frumentarium*), 3-4 mm groot en terug te vinden op zuring en soms op rabarber.

Onder de *Anthribidae* is de forse breedsnuitkever *(Platyrhinus resinosus)* een opvallende verschijning door zijn brede, bijna vierkante, witgekleurde snuit.

De *Curculionidae* zijn bij ons het ruimst vertegenwoordigd. Uit de honderden soorten zal ik er enkele vermelden die van op foto enigszins determineerbaar zijn.

De groene bladsnuitkever (*Phyllobius pomaceus*) is een 5 tot 10 mm lange (blauw)groenbehaarde kever die zeker in tuinen met kleinfruit of fruitbomen te vinden is.

Van half april tot eind mei zijn de imago's overdag actief, waar ze jonge plantendelen eten, vast te stellen aan hoekige gaten aan bladranden. Van eind mei tot eind augustus eten larven ondergronds van de wortels. Oudere volwassen exemplaren verliezen een deel van de beharing en kleuren deels zwart. Zoals veel (snuit)kevers laten ze zich bij gevaar snel voor dood neervallen.

Deze soort is makkelijk te verwarren met de iets kleinere irriserend groene struiksnuitkever/zij-

Menierood zuringspitsmuisje

Breedsnuitkever

Groene bladsnuitkever

Groene struiksnuitkever

deglansbladsnuitkever (*Polydrusus formosus*), waarvan de aanhechting van de antennes aan de zijkant van de snuit niet zichtbaar is van bovenaf, de dekschilden duidelijker gestreept zijn, en de ogen groter zijn en dichter bij elkaar staan.

De frambozensnuittor (*Anthonomus rubi*) is een klein zwart kevertje (3,5 mm) dat we ook in onze tuinen aantreffen. Hij staat ook gekend onder andere benamingen zoals aardbeibloesemkever.

De groene distelsnuitkever (*Chlorophanus viridis*) is een langwerpige soort met groene beharing op de rug, en zeer prominente gele beharing op de zijkant. Hoefblad is de waardplant, de larven eten van de wortels in de bodem.

Het genus *Curculio* heeft enkele soorten die zeer gelijkend zijn, zoals de grote eikelboorder (*Curculio venosus*), de kleine eikelboorder (*Curculio glandium*) en de hazelnootboorder (*Curculio nucum*). De benaming verduidelijkt hun waardplanten. Met hun goudbruine beharing en zeer lange snuit vind ik deze kevertjes fotogeniek op een grappige manier.

Hoe kan je deze drie soorten van elkaar onderscheiden? Niet simpel, ook al doordat de vrouwtjes een langere snuit hebben dan de mannetjes. Bij de hazelnootboorder is de knots op de voelsprieten tweemaal zo lang als breed, terwijl dat bij de eikelboorder drie maal is (foto: zie: naturespot.org.uk/species/acorn-weevil).

Het verschil tussen de kleine en grote eikelboorder? De grote eikelboorder zou een langer scutellum

Groene distelsnuitkever

Kleine eikelboorder

Viervlekbrandnetelsnuitkever

Larinus turbinatus

hebben en soms 2-3 donkergekleurde banden op de dekschilden. De kleine eikelboorder lijkt bij ons algemener, wordt alleszins het meest vermeld. Zie ook : https://www.kerbtier.de/cgi-bin/enXCompare.cgi?ID=-f3811a053c. De website kerbtier.de is voor keverdeterminatie trouwens zeker toe te voegen aan uw favorieten (bookmarks).

Mijn gazon is 's zomers ruim voorzien van witte klaver. Logisch dan ook dat ik er geregeld de 4mm grote klaversnuitkever (*Sitona hispidulus*) terugvind, te herkennen aan de 3 of meer lichtere banden op het halsschild en de lange, rechtopstaande haren op de dekschilden.

Tijdens de zomer vind je op distelsoorten wel eens een wollige distelsnuitkever (*Larinus planus)*. Van dit genus is ook de gelijkende *Larinus turbinatus* vrij algemeen.

De lissenboorder *(Mononychus punctum-album)* zuigt sap uit de gele lis. Je vindt deze bijna altijd op lis langsheen vijvers of poelen in natuurgebieden. Deze 4-5 mm grote kever is zeer herkenbaar door zijn compacte vorm en de witte stip in het midden van de dekschilden.

De viervlekbrandnetelsnuitkever (*Nedyus quadrimaculatus*), waarvan de schilden op de middenzijkanten witte vlekken hebben, is te vinden op brandnetels (waar je ook de brandnetelboorder kan vinden).

Tot zover de bespreking van enkele soorten van deze verguisde, maar toch eveneens boeiende kevertjes. Wie op een mooie winterdag er op uit trekt, kan op een zonbeschenen boomschors wel eens een snuitkever zich zien opwarmen.

Wees voorbereid voor volgende keer, want dan is het homme(l)les!

Johan Raes (tekst & fotografie)

Klaversnuitkever

Lissenboorder

Save the date!

Vlaamse Ardennendag zondag 16 april 2023

De Vlaamse Ardennendag 2023 wordt een topmoment voor de Vlaamse Ardennen! Het programma wordt een combinatie van natuur, landschap en erfgoed. Met veel beleving, zowel gericht naar de inwoners van de streek als naar groepen van buiten de streek.

De VAD gaat door in de mooie setting van het kasteel van Lilare te Sint-Maria-Oudenhove – Brakel. Begeleide wandelingen, lezing en debat, een infodorp en uiteraard ook een hapje en een drankje staan op het programma.

De voormiddag staat in het teken van wandelingen, lezing en debat. Groepen kunnen in de regio onder begeleiding van een natuurgids de natuurgebieden ontdekken. Individuen kunnen vanuit het kasteel van Lilare de natuur in. In en rond de Zwalmvallei valt heel wat te ontdekken.

Ook beheer en beleid komen aan bod. Ignace Schops, natuurbeschermer en wereldautoriteit in duurzaam en economisch rendabel natuurbeheer stelt zijn boek 'Gered door de boomkikker' voor. Aansluitend volgt een debat met o.a. minister Diependaele rond het Landschapspark Vlaamse Ardennen.

Rond de middag opent het infodorp zijn deuren. Meerdere standhouders bieden info en workshops aan. Tegelijkertijd kan je de honger en dorst stillen aan de eet- & drankenkraampjes.

In de namiddag wisselen, workshops, publiekswandelingen, fietstochten en concert elkaar af. De afsluiter is voorzien tegen 17u met het loslaten van herstelde wilde dieren i.s.m. het VOC van Geraardsbergen.

De Vlaamse Ardennendag is een organisatie van Natuurpunt Vlaamse Ardennen plus en het bezoekerscentrum Vlaamse Ardennen – Boembekemolen.

Vincent Decroock

Lentemaaltijd 2023

Op **zondag 12 maart 2023** heeft Natuurpunt Zwalmvallei zijn jaarlijkse **Lentemaaltijd**.
Daarmee steun je de **aankoop van natuurgebieden in de Zwalmvallei**.
Wij serveren, naast een Natuurpuntig aperitief:
een kleurrijk **veggiebord**,
warme **beenhesp**
of een gevarieerde koude **visschotel**.
De Lentemaaltijd gaat door in feestzaal '**De Bevegemse Vijvers**' te Zottegem van 11u30 tot 15u.
Alle verdere info vindt u in de kalender onder 12 maart 2023 of op www.natuurpuntzwalmvallei.be.

Vlaamse Ardennensap

Natuurpunt lanceert voor het 4de jaar op rij een verkoop van appelsap ten voordele van meer natuur in de Vlaamse Ardennen. De appels zijn geplukt in hoogstamboomgaarden in de Vlaamse Ardennen. Boomgaarden van particuliere eigenaars die vrijwillig een deel van hun oogst aan Natuurpunt schenken. Het gaat vaak om oudere boomgaarden die minder productief zijn en daardoor dreigen te verdwijnen. Via de samenwerking wil Natuurpunt de boomgaarden een tweede leven geven en ze in stand houden.

Het sap is te koop bij lokale vrijwilligers van Natuurpunt. Het kost 3 euro voor 1 liter (incl. 0,25 euro leeggoed) of 21 euro voor 6 liter (incl. 4,5 euro leeggoed).

Het Vlaamse Ardennensap kan besteld worden bij Nicole en Paul De Temmerman, Tonnestraat 2, 9667 Horebeke, tel. Nicole: 0485 17 92 07 of tel. Paul: 0471 38 17 14, e-mailadres: paul.de.temmerman@telenet.be.

Het is ook te koop in de BioShop 'De Zonnebloem' in Oudenaarde.

De opbrengst gaat integraal naar de bescherming van de natuur in de Vlaamse Ardennen.

KALENDER januari - april 2023

- UUR VAN VERTREK/EINDE
- PLAATS VAN AFSPRAAK
- TOELICHTING
- GIDS
- BIJZONDERHEID
- CONTACTPERSOON
- ZEKER MEEBRENGEN

BC: Bezoekerscentrum Vlaamse Ardennen - Boembekemolen
FON: Floristisch Onderzoek voor het Natuurbehoud
GVG: Gidsen voor gidsen (samenwerking BC, NP-educatie en RLVA)
HRZ: Natuurpunt afdeling Herzele
HOU: Natuurpunt afdeling Houtem
JNM: Jeugdbond voor Natuur en Milieu
KBE: Kern Werkgroep bos t'Ename
KR: Natuurpunt afdeling Kruisem
KRB: Kern Rondom Burreken
MOW: Milieufront Omer Wattez vzw
NWB: Nationale Werkgroep Botanie
OUD: Natuurpunt afdeling Oudenaarde-*plus*
PWG: Plantenwerkgroep Natuurpunt Vlaamse Ardennen-*plus*
PAWG: Paddestoelenwerkgroep Natuurpunt Vlaamse Ardennen-*plus*
RLVA: Regionaal Landschap Vlaamse Ardennen
RO: Natuurpunt afdeling Ronse
TLES: Natuurpunt afdeling Tussen Leie en Schelde
TW: Trage Wegen vzw
VA: Natuurpunt afdeling Vlaamse Ardennen
VA-plus: Natuurpunt Vlaamse Ardennen-*plus*
VUB: Vrienden van het Uilenbroek
VWG: Vogelwerkgroep Natuurpunt Vlaamse Ardennen-*plus*
WMB: Werkgroep Munkbosbeekvallei
WMBV: Werkgroep Maarkebeekvallei
ZV: Natuurpunt afdeling Zwalmvallei
ZWG: Zoogdierenwerkgroep Natuurpunt Vlaamse Ardennen-*plus*

Zondag 1 januari

BC: Start Fotowedstrijd

- Fotowedstrijd 'Focus op de Vlaamse Ardennen'
  Deelname aan de wedstrijd is gratis. Iedereen kan deelnemen, zowel Natuurpunt-leden als niet-leden, professionele als amateurfotografen. Er is één categorie voor jongeren en één voor volwassenen.
  Jeugd: jonger dan 16 jaar op datum bekendmaking winnaars (zaterdag 24 juni 2023)
  Volwassenen: 16 jaar of ouder op datum bekendmaking winnaars (zaterdag 24 juni 2023)
  De ingezonden foto's moeten betrekking hebben op 'Natuurgebieden' of 'erfgoed' binnen de Vlaamse Ardennen.
  Alle info vind je op onze website: https://www.natuurpunt.be/afdelingen/bezoekerscentrum-vlaamse-ardennen-boembekemolen/fotowedstrijd-focus-op-de-vlaamse-ardennen
- fotowedstrijd@boembekemolen.be

Zaterdag 7 januari

KRB: werken in de natuur

- 9u – 12u30
- Groenstraat in Horebeke
- Met een enthousiast team maaien, knotten, wegen onderhouden, hagen scheren … Prettig, ontspannend werk, goed voor lichaam en geest!
- Ludo Vanderlinden, 0479 46 69 37, contact@burreken.be
  Graag een seintje als je komt.
- ☑ Stevige schoenen of laarzen en werkhandschoenen.

VA: Ledenwandeling Natuurpunt VA - Kluisbergen

- 14u - 17u
- Sint-Corneliuskerk Ruien, Ruienplein.
- Maak tijdens deze gevarieerde natuurwandeling in Ruien kennis met de mensen achter de lokale Natuurpunt-werking in Kluisbergen en steek tegelijk iets op over de verwezenlijkingen, de komende activiteiten en projecten van Natuurpunt Vlaamse Ardennen in Kluisbergen! De wandeling gaat vooral langs trage wegen en is geschikt voor jong en oud! De wandeling is gratis, maar we vragen om in te schrijven en aan te vinken als er kinderen meekomen zodat we deze wandeling beter kunnen afstemmen op de deelnemers!
- Verschillende gidsen
- Inschrijven op https://www.natuurpunt.be/agenda/ledenwandeling-natuurpunt-vlaamse-ardennen-kluisbergen-58427
- Lucia Decuyper: 0473 95 36 05 lucia_decuyper@hotmail.com
- ☑ Wandelschoenen, verrekijker en aangepaste kledij

Woensdag 11 januari

VA + VWG: Nieuwjaarsbijeenkomst VWG

- 20u
- Stedelijk centrum 'Amigo' te Heurne
- Op deze feestelijke bijeenkomst van de vogelkijkers uit de regio (of daarbuiten) geven we een jaaroverzicht van de waarnemingen uit onze regio en wordt ook tijd voorzien om bij te praten, ervaringen te delen, bij een hapje en een drankje.
- Graag op voorhand een seintje bij aanwezigheid. Voor het precieze programma en last-minute mededelingen kan je terecht op: https://www.facebook.com/groups/vwgvap/
- dimitrivandepopuliere@hotmail.com 0473 52 13 44

Vrijdag 13 januari

BC: Cursus Natuurgids Zwalm

- 9u-12u / 13u-16u
- De 3 sleutels, Driesleutelstraat 11, Mater
- 1. Werkmoment - Stavaza project
  2. Gidsvaardigheden 2 - Dirk Fiers
- https://www.natuurpunt.be/agenda/cursus-natuurgids-zwalm-54159
- Sylvie Decoster sylvie.decoster@natuurpunt.be

Zaterdag 14 januari

KR: Beheerwerken Grootmeers

- 9u - 12u
- Groot hekken aan Trekweg langs Schelde
- Werken op natuurreservaat Grootmeers
- Er wordt aan de deelnemers soep aangeboden. Gelieve een seintje geven indien u deelneemt.
- Tine Dhollander, 0495/88 13 40
- ☑ Werkhandschoenen, bijl of hakmes, (ketting)zaag, helm

OUD: Beheerwerken in de Langemeersen. Knotten van wilgen

- 9u – 16u
- Meersstraat, Petegem aan de Schelde
- Elk jaar wordt een deel van de ongeveer 80 knotwilgen geknot en zo een landschapselement typisch voor onze valleigebieden te behouden. Tezelfdertijd zorgen we dat steenuiltjes nog een broedplaats vinden in de oude knotbomen. Het hout wordt verdeeld onder de deelnemers.
- Paul Cardon, 0474 39 02 77 cardon.paul@gmail.com
- ☑ Stevig schoeisel of laarzen, werkhandschoenen, handzaag, kettingzaag voor deelnemers die opleiding werken met kettingzaag gevolgd hebben, takkenschaar .

TLES + VWG: Slaapplaatstelling meeuwen

- 15u30 tot zonsondergang
- Parking kruispunt Callemoeie-Karreweg, Nazareth
- De slaapplaats van de Callemoeie in Nazareth is uitgegroeid tot de drukste meeuwenslaapplaats van VA+. De vele meeuwen kunnen er in rust de nacht doorbrengen. In de vooravond verzamelen ze met enkele duizenden. Kokmeeuwen, stormmeeuwen, zilvermeeuwen en kleine mantelmeeuwen komen er elke winteravond. De laatste jaren doorgaans ook enkele Pontische meeuwen. Zwartkop- en geelpootmeeuwen worden er ook geregeld opgemerkt. Verdiep u samen met de gidsen in de verschillende kenmerken, verenkleden, leeftijden enzovoort. Maar bovenal: geniet van deze mooie vogels.
- Björn Deduytsche en Nico Geiregat
- Bjorndeduytsche@gmail.com nico.geiregat@telenet.be
- ☑ Verrekijker (eventueel telescoop), warme kledij

Vrijdag 20 januari

MOW en VA-*plus*: Gezamenlijke nieuwjaarsreceptie van natuurpunt VA-*plus* en Milieufront Omer Wattez

- 19u30 – 23u
- Zaal De Kroon, Dorpsstraat 12 te 9667 Horebeke
- We zetten het nieuwe jaar in met een hapje en een drankje.
- Graag vooraf een seintje aan MOW vzw, Dijkstraat 75 te Oudenaarde, 0476 17 07 67 of info@milieufrontomerwattez.be

Zaterdag 21 januari

ZV: Werkdag Middenloop Zwalm

- 10u – 16u
- In functie van de uit te voeren werken. Mail contactpersoon voor opname in de mailinglist.
- Koen Gintelenberg; koen.gintelenberg@telenet.be
- ☑ Stevig schoeisel, werkhandschoenen

ZV + VWG: Vogels in de tuin

- 9u30 – 11u30
- Boembekemolen, Boembeke 18, 9660 Brakel
- De activiteit staat in het teken van 'Het Grote Vogelweekend' van 28 en 29 januari. Hoe kan je vogels herkennen? Wat is hun gedrag? Hoe kan je ze voeren? Hoe kan je ze tellen? Gids Ludo Vanderlinden brengt je alle weetjes bij en laat je vooraf de vogels haarscherp observeren via zijn telescoop.
- Ludo Vanderlinden, lid vogelwerkgroep VA-*plus*
- Vincent Decroock vincent.decroock@proximus.be
- ☑ Warme kledij. Als je een verrekijker hebt, niet thuis laten liggen!

Zondag 22 januari

ZV: Nieuwjaarswandeling

- 10u – 13u
- Riedeplein, Brakel
- We wandelen het nieuwe jaar in doorheen het glooiende landschap met beken en knuppelpaden, van 10u tot 12u.
  Aansluitend organiseren we een receptie, 12u - 13u.
- Jan François; jan@aardbol.be

KRB: Nieuwjaarswandeling

- 14u – 16u
- Groenstraat in Horebeke
- Genietend van het prachtige landschap blikken we vooruit op het nieuwe jaar.
- Graag een seintje als je komt. contact@burreken.be
  Jos Gyssels, jos.gyssels@proximus.be 0473 52 41 27
- ☑ Stevige schoenen of laarzen

TLES: startactiviteit in Machelen

- 14u -17u
- Guldepoort Machelen (Zulte)
- Tradities moeten we in ere houden. Onze eerste activiteit van het jaar start in Machelen, we ontdekken met meerdere gidsen de natuurplekjes rond het centrum. Er is een speelse wandeling voor jonge gezinnen. We sluiten af met gratis pannenkoeken en geven een overzicht van alle nieuwe activiteiten.

Meer dan 100 soorten vogels en meer dan 60 soorten dagvlinders waarnemen in 1 week tijd? Meer dan 300 dagen zon per jaar en een zwembad?

Vakantiewoning Casa Mata Spaanse Pyreneeën

10% korting voor leden van Natuurpunt
(behalve in juli en augustus)

Alle info: www.casamata.info

☺ Meerdere gidsen
✿ Reserveren verplicht op natuurpunt.be/activiteiten
✆ Koen Houthoofd

Woensdag 25 januari

RO: LAV (Lokale Algemene Vergadering) van Afdeling Ronse

🕓 19u - 22u
📍 De Branderij Zuidstraat 13 te 9600 Ronse
⊶ Bespreking van het voorbije jaar en voorstelling planning nieuwe werkjaar. Eventueel verkiezing van nieuwe bestuursleden.
Iedereen die zich actief wenst in te zetten is zeker welkom!
✿ We voorzien pannenkoeken en een drankje.
✆ Philippe Moreaux, 0476 49 24 61, Moreauxphilippe1951@gmail.com

Vrijdag 27 januari

BC: Cursus Natuurgids Zwalm

🕓 9u – 12u / 13u – 16u
📍 Bos t' Ename, loods Boskant 56, Oudenaarde
⊶ Les en excursie Natuurbeheer – Pieter Blondé
✿ https://www.natuurpunt.be/agenda/cursus-natuurgids-zwalm-54159
✆ Sylvie Decoster
sylvie.decoster@natuurpunt.be

Zaterdag 28 januari

KBE: Gezinswerkdag Bos t'Ename

🕓 9u -12u en/of 13u30- 17u
📍 loods, Boskant 56 te Oudenaarde.
⊶ Elke laatste zaterdag van de maand wordt er gewerkt in Bos t'Ename, van hakhout afzetten tot hooien.
✆ Pieter Blondé, 0488 36 22 79
pieterblonde@hotmail.com en Guido Tack, 0474 90 02 30
guido.tack1@telenet.be
☑ Goed schoeisel of laarzen en werkhandschoenen.

Zondag 29 januari

KBE+ OUD: Winterwandeling in Bos t' Ename + nieuwjaarsreceptie kern Bos t' Ename & Natuurpunt Oudenaarde *plus*.

🕓 Wandeling 9u - 11u45; receptie 11.45u
📍 9u: Prov. Archeologisch Museum (PAM), Lijnwaadmarkt 20 te Ename
12u: Loods, Boskant 56 te Oudenaarde
☺ Guido Tack, 0474 90 02 30
guido.tack1@telenet.be
☑ Goede wandelschoenen

KR: Wandeling en gezellige wafelbak @ Natuurpunt Kruisem

🕓 14u wandeling - 16u wafelbak - einde omstreeks 18u
📍 Huize Bavo, Dorpsstraat 29, Zingem
✿ Ter plaatse nuttigen + afhaal (laatste bestelling donderdag 26 jan. 20u)
Prijs afhaling: 5 euro per dubbele wafel (volgens oud Vlaams recept) – 1,5 euro wafelboter per portie (goed voor 1 dubbele wafel)
Prijs ter plaatse: 10 euro voor dubbele wafel (suiker/slagroom of wafelboter inbegrepen), 15 euro met koffie/infusie of warme chocolademelk inbegrepen.
Enkel via reservatie zowel voor afhaal en/of reservatie nuttigen ter plaatse! Inschrijven of reserveren via website Natuurpunt – Gezellige Wafelenbak Grootmeers Kruisem of via Dorine: dorine@dorinedhont.be gsm: 0479 57.71.07
✆ dorine@dorinedhont.be
gsm: 0479 57.71.07
☑ Schoenen en kledij aangepast aan het weer en een gezond hongertje

Maandag 30 januari

KBE: Werkdag Bos t'Ename

🕓 9u30 -12u en/of 13u30- 17u
📍 loods, Boskant 56 te Oudenaarde.
⊶ Naast de maandelijkse gezinswerkdag op de laatste zaterdag van de maand wordt er eveneens elke laatste maandag een werkdag georganiseerd. De werkzaamheden gaan van hakhout afzetten tot hooien.
✆ Eddy De Bock, 0474 77 00 54
thebockfamily@hotmail.com
☑ Goed schoeisel of laarzen en werkhandschoenen.

FEBRUARI 2023

Vrijdag 3 februari

ZV: Algemene ledenvergadering afdeling Zwalmvallei

🕓 19u30- 22u
📍 Bezoekerscentrum Vlaamse Ardennen Boembekemolen
✆ Karel De Vuyst
devuystkarel@gmail.com

Zaterdag 4 februari

KRB: beheerwerken in het Burreken

🕓 9u - 12u30
📍 Groenstraat in Horebeke
⊶ Snoeien, paadjes vrijhouden, afsluitingen herstellen... Met een enthousiast team samenwerken en genieten van de natuur.
Boeiend, ontspannend en leerrijk!
✆ Ludo Vanderlinden, 0479 46 69 37
contact@burreken.be
Graag een seintje als je komt.
☑ Stevige schoenen of laarzen en werkhandschoenen

OUD: Beheerwerken in de Langemeersen. Knotten van wilgen

🕓 9u – 16u
📍 Meersstraat, Petegem aan de Schelde
⊶ Elk jaar wordt een deel van de ongeveer 80 knotwilgen geknot en zo een landschapselement typisch voor onze valleigebieden te behouden. Tezelfdertijd zorgen we dat steenuiltjes nog een broedplaats vinden in de oude knotbomen. Het hout wordt verdeeld onder de deelnemers.
✆ Paul Cardon, 0474 39 02 77
cardon.paul@gmail.com
☑ Stevig schoeisel of laarzen, werkhandschoenen, handzaag, kettingzaag voor deelnemers die opleiding werken met kettingzaag gevolgd hebben, takkenschaar .

Zondag 5 februari

TLES + VWG: Vogeltocht naar Schouwen-Duiveland, Zeeland

- 7u tot 18u30
- Verzamelen Kerk Eke, Kerkplein
- We gaan op zoek naar wintervogels en typische watervogels zoals ganzen, eenden en steltlopers. Hoogtepunt van de dag kan de ijseend worden aan Brouwersdam!
- Luk Neujens
- We maken de verplaatsing per wagen kostendelend (o.a. de tunnel).
- Luk8neujens@gmail.com 0471 87 10 54
- Verrekijker (eventueel telescoop), vogelgids, warme kledij, lunchpakket

Vrijdag 10 februari

BC: Cursus Natuurgids Zwalm

- 9u – 12u / 13u – 16u
- De 3 sleutels / 2. Bos t' Ename
- Les dieren – Marc Martens Gidsvaardigheden 3 – Dirk Fiers
- Sylvie Decoster sylvie.decoster@natuurpunt.be

Zaterdag 11 februari

ZV: Werkdag Perlinkvallei

- 9u30 - 12u
- Parking aan de kerk van Sint-Blasius-Boekel, Marlboroughstraat, Zwalm
- Dunningen houtig materiaal en onderhoud perceelsgrenzen
- Vincent Decroock vincent.decroock@proximus.be
- Werkhandschoenen, werkschoenen en/of laarzen

HOU: LAV (Lokale Algemene Vergadering)

- 18u30
- Muziekcentrum de Garage, Kerkouterstraat 62, 9520 Bavegem (Sint-Lievens-Houtem)
- We blikken terug op het voorbije werkjaar en verklappen de plannen voor het komende werkjaar bij een hapje, een drankje en een streepje muziek.
- www.natuurpunthoutem.be of mail naar nphoutem@gmail.com Erwin Declercq, 0476 37 36 59

Zondag 12 februari

KR + VWG: Wintervogelwandeling in de Zingemse meersen

- 8u30 tot 12u
- Brug Nederzwalmsesteenweg, kant Zingem / Grootmeers
- We maken een stevige wandeling van 7 km doorheen de Zingemse Scheldemeersen en natuurgebieden op zoek naar winter- en watervogels.
- Dimitri Van de Populiere, Björn Deduytsche
- Je kan ook kiezen om de wandeling af te snijden na 4 km indien te lang.
- dimitrivandepopuliere@gmail.com 0473 52 13 44
- Verrekijker, vogelgids, warme kledij, waterdicht schoeisel

GVG: Verkenning van het Vossenhol en het Kloosterbos

- 9u30 – 12u30
- Vossenholstraat, Sint-Maria-Oudenhove
- Gebiedsverkenning ter voorbereiding van de Vlaamse Ardennendag van 16 april. Het Vossenhol is het oudste natuurgebied van de Zwalmvallei en een schitterend hooiland. Het grenst aan het pas van de kap geredde Ravottersbos dat samen met het Kloosterbos een schitterende voorjaarsbloei kent.
- Koen Gintelenberg koen.gintelenberg@telenet.be
- Inschrijven: bc.vlaamseardennen@natuurpunt.be Deelnameprijs: 3 euro
- Vincent Decroock vincent.decroock@proximus.be
- Laarzen aanbevolen

MOW: Tragewegenwandeling in de Scheldevallei te Petegem en Elsegem

- 14u – 17u
- Kerk Petegem aan de Schelde, Petegemplein
- Natuur & historiek van de Langemeersen, de abdij van Beaulieu en de Schelde staan op het menu tijdens deze rustige tragewegenwandeling van 8-9 km.
- Filip Keirse, 0487 64 79 01
- Inschrijven verplicht per mail naar info@milieufrontomerwattez.be Aantal deelnemers beperkt tot 25. Gratis voor leden, € 1 voor niet-leden (ter plekke te betalen).
- info@milieufrontomerwattez.be
- Waterdichte wandelschoenen

RO: Herkennen van bomen tijdens de winter: gegidste wandeling in Bois Joly

- 14u - 16u30
- Ingang naast de zij-ingang van het stedelijk kerkhof, Hogerlucht, Ronse. Op 350 m van halte Ronse Ziekenhuis Hogerlucht van lijn 73 en belbus 75.
- Kom en geniet van een uniek natuurreservaat in de Vlaamse Ardennen!
- Roland Drieghe (055 21 86 54 driegheroland@hotmail.com)
- Bois Joly is altijd prachtig en blijft steeds verbazen; ook tijdens de winter. https://www.natuurpunt.be/natuurgebied/bois-joly
- Roland Drieghe, 055 21 86 54, driegheroland@hotmail.com
- Laarzen of wandelschoenen

FERYN
milieuconsulenten BV
www.ferynjan.be info@ferynjan.be

Dinsdag 14 februari

ZV: Start bestellingen Wilde planten en moestuinplanten-beurs van 23 april

- Boembekemolen, Boembeke 18, 9660 Brakel
- Meer wilde planten in je tuin. Voor wie wil streven naar een natuurlijke tuin met meer biodiversiteit: bestellen van inheemse wilde planten, opgekweekt met autochtoon materiaal. Ook bestelling van moestuinplanten mogelijk.
- Diederik Volckaert
- Bestelformulier invullen vanaf 14/02/2023 tot 23/03/2023 Formulier via https://www.natuurpuntzwalmvallei.be/flits
  Afhalen: 23/04/2023 van 10u – 12u
- Jakob Ghijs, jakob.ghijs@hotmail.com

Zaterdag 18 februari

TLES: houtkantbeheer

- Van 9 – 16u
- Ter hoogte van Vondellos 1 Deinze
- We zoeken heel wat helpende handen om het hout te sorteren en te verzamelen. Wie mee helpt, kan na afloop zijn aanhangwagen vullen met brandhout.
- Koen Houthoofd en Rik Desmet
- Werkhandschoenen en laarzen. Eventueel bijltje of takkenschaar Vergeet je picknick niet als je de hele dag blijft. Wij zorgen voor drank.

Zaterdag 18 februari

ZV: Werkdag Middenloop Zwalm

- 10u – 16u
- In functie van de uit te voeren werken. Mail contactpersoon voor opname in de mailinglist.
- Koen Gintelenberg koen.gintelenberg@telenet.be
- Stevig schoeisel, werkhandschoenen

Zondag 19 februari

BC: Wandeling in Grootmeers (Zingem)

- 14u – 16u
- Parkeren onder Zingembrug (kant Zingem)
- Een wandeling in de Zingemse Scheldemeersen, thuishaven van landbouwers, mandenvlechters en steenbakkers.
- Eddy Van Den Abeele
- Vincent Decroock vincent.decroock@proximus.be
- Wandelschoenen een must, laarzen zijn aangeraden. Bij regenweer kunnen bepaalde delen van de route onder water staan.

Zaterdag 25 februari

KR: Beheerswerken Grootmeers

- 9u - 12u
- Groot hekken aan Trekweg langs Schelde
- Werken op natuurreservaat Grootmeers
- Er wordt aan de deelnemers soep aangeboden. Gelieve een seintje geven indien u deelneemt.
- Tine Dhollander, 0495/88 13 40
- Werkhandschoenen, bijl of hakmes, (ketting)zaag, helm

KBE: Gezinswerkdag Bos t'Ename

- 9u -12u en/of 13u30- 17u
- loods, Boskant 56 te Oudenaarde.
- Elke laatste zaterdag van de maand wordt er gewerkt in Bos t'Ename, van hakhout afzetten tot hooien.
- Pieter Blondé, 0488 36 22 79 pieterblonde@hotmail.com en Guido Tack, 0474 90 02 30 guido.tack1@telenet.be
- Goed schoeisel of laarzen en werkhandschoenen.

Zondag 26 februari

VA+ VWG: Op zoek naar spechten en mezen in het Kluisbos

- 7u – 10u
- parking van het recreatieoord Kluisbos, Poletsestraat Ruien
- Voorjaarsgeluiden en territoriumgedrag van boomklevers, mezen (o.a. glanskop) en spechten, mogelijks middelste bonte specht.
- Thijs Lietaer, 0473 58 17 14.
- Inschrijven via https://www.natuurpunt.be/agenda/op-zoek-naar-spechten-en-mezen-het-kluisbos-te-kluisbergen-58293
- Warme kledij, goed schoeisel, verrekijker.

TLES: (afdeling Nazareth) Winterwandeling

- 9u30 – 11u30
- 's Gravenstraat – rechtover huisnummer 112, Nazareth
- Het kasteelbos en haar bewoners
- Frank Claeys
- Geen inschrijving nodig
- Frank9810@gmail.com 0468 21 06 07
- Stevig schoeisel, warme kledij

Maandag 27 februari

KBE: Werkdag Bos t'Ename

- 9u30 -12u en/of 13u30- 17u
- loods, Boskant 56 te Oudenaarde.
- Naast de maandelijkse gezinswerkdag op de laatste zaterdag van de maand wordt er eveneens elke laatste maandag een werkdag georganiseerd. De werkzaamheden gaan van hakhout afzetten tot hooien.

somethingellis
GRAFISCH ONTWERP
GSM 0479 433 711 // ELLIS.DEVUYST@GMAIL.COM // WWW.SOMETHINGELLIS.BE

Eddy De Bock, 0474 77 00 54
thebockfamily@hotmail.com
☑ Goed schoeisel of laarzen en werkhandschoenen.

MAART 2023

Vrijdag 3 maart

BC: Cursus Natuurgids Zwalm

9u – 12u / 13u – 16u
De 3 sleutels, Driesleutelstraat 11, Mater
Les Ecologie – Ester Van Den Broeck
Gidsvaardigheden – Dirk Fiers
Sylvie Decoster
sylvie.decoster@natuurpunt.be

Zaterdag 4 maart

KRB: beheerwerken in het Burreken

9u - 12u30
Groenstraat in Horebeke
Snoeien, paadjes vrijhouden, afsluitingen herstellen... Met een enthousiast team samenwerken en genieten van de natuur.
Boeiend, ontspannend en leerrijk!
Ludo Vanderlinden, 0479 46 69 37
contact@burreken.be
Graag een seintje als je komt.
☑ Stevige schoenen of laarzen en werkhandschoenen

Zondag 5 maart

OUD + VWG: Vroegemorgentocht in Oudenaarde

6u30 – 9u30.
Vrije parking Meerspoort te Oudenaarde (Minderbroederstraat)
We luisteren en genieten van de vogelzang van de eerste boodschappers van de lente. In dit deel van de lente zijn lang niet alle soorten vogels terug van het verre zuiden. Ideaal dus voor de beginnende vogelliefhebber om kennis te maken met een paar vogelwijsjes.
☺ André Wandels en Dimitri Van de Populiere
dimitrivandepopuliere@hotmail.com
☑ waterdicht schoeisel, verrekijker.

RO: bezoek aan het gemeentelijk natuurreservaat van Frasnes gevolgd door een boswandeling nabij het kasteel van Anvaing

14u - 18u
Parking achter het gemeentehuis en administratief centrum van Frasnes-lez-Anvaing, in de deelgemeente Frasnes, Place de l'Hôtel de Ville 1. De parking ligt tussen dit administratief centrum en het reservaat.
Water- en bosvogels. Het reservaat te Frasnes bestaat uit de oude decantatieputten van de gesloten suikerfabriek en trekt vele watervogels aan. Het bos van het kasteel van Anvaing is een gevarieerd gemengd loofbos.
☺ Philippe Moreaux, 0476 49 24 61, Moreauxphilippe1951@gmail.com
☑ Laarzen of wandelschoenen

Dinsdag 7 maart

BC, Eetbos Deinze & Pomona: Infoavond Pomona

19u30 - 22u
Boembekemolen, Boembeke 18, Brakel
Ons landbouwsysteem en onze voedselvoorziening kennen vandaag heel wat uitdagingen. Zowel boeren als burgers zijn op zoek naar alternatieve oplossingen. Piet Moerman komt op deze infosessie toelichten wat herstellende landbouw betekent aan de hand van het praktijkvoorbeeld Eetbos Deinze. Pomona heeft een aantal jaren geleden een eerste succesvol coöperatief boslandbouwbedrijf opgestart in het Waasland: Pomona Puur Natuur. Een intense samenwerking tussen boeren en burgers die voor eigen lokale, gezonde en duurzame voeding zorgen. In de streek van de Vlaamse Ardennen verzamelen zich momenteel een 15-tal burgers die samen dromen van hun herstellende boerderij. De laatste stand van zaken kan je ontdekken samen met het concept en de werking van Pomona.
En misschien word jij wel een beetje boer?
stephanie@pomonavzw.be

Zaterdag 11 maart

ZV: Werkdag Perlinkvallei

9u30 - 12u
Parking aan de kerk van Sint-Blasius-Boekel, Marlboroughstraat, Zwalm
Dunningen houtig materiaal en on-

derhoud perceelsgrenzen
Vincent Decroock
vincent.decroock@proximus.be
Werkhandschoenen, werkschoenen en/of laarzen

Zondag 12 maart

OUD + VWG: Vroegemorgentocht in Lozerbos

6u30 – 10u
Parking aan de Zandvlooi (Passionistenstraat, Lozer)
We luisteren en genieten van de vogelzang van de eerste boodschappers van de lente. In dit deel van de lente zijn lang niet alle soorten vogels terug van het verre zuiden. Ideaal dus voor de beginnende vogelliefhebber om kennis te maken met een paar vogelwijsjes.
André Wandels
ritadeclercq@gmail.com
(André Wandels)
Laarzen of waterdicht schoeisel, verrekijker.

ZV: Lentemaaltijd

11u30
Bevegemse Vijvers, Zottegem
Heerlijke maaltijd ten voordele van onze natuurgebieden in Brakel, Zottegem en Zwalm.
jan francois; jan@aardbol.be

Donderdag 16 maart

TLES: lezing '12.000 jaar Bos t' Ename'

20u - 23u
MUDEL
Bos t'Ename kan op vele vlakken model staan voor alle andere bossen in de Lage Landen, maar onderscheidt zich sterk door de veelheid van kennis die erover is vergaard. Duizenden jaren geschiedenis liggen hier op de bodem en werd bovengespit. Bijna veertig jaar intensief onderzoek bracht de biodiversiteit uit het verleden in kaart, maar daarnaast spitste het onderzoek zich ook toe op de inventarisatie van de actuele biodiversiteit. Vele tientallen specialisten uit binnen- en buitenland en vrijwilligers hebben zich daarbij ingezet om de 15 à 19.000 soorten in kaart te brengen. Met een bevlogen spreker wordt het een bijzondere en leerrijke avond.
Guido Tack
i.s.m. MUDEL, Dunsa en Land van Nevele.

Vrijdag 17 maart

BC: Cursus Natuurgids Zwalm

9u – 11u / 12u – 16u
Boembekemolen / 2. Leeuwergem
Werkmoment Stavaza project Excursie Leeuwergem, erfgoed en cultuur -Vincent Decroock
Sylvie Decoster
sylvie.decoster@natuurpunt.be

Zaterdag 18 maart

ZV: Werkdag Middenloop Zwalm

10u – 16u
In functie van de uit te voeren werken. Mail contactpersoon voor opname in de mailinglist.
Koen Gintelenberg
koen.gintelenberg@telenet.be
Stevig schoeisel, werkhandschoenen

Zondag 19 maart

VA: Ledencafé (algemene vergadering)

9u30: een sterke koffie of een kruidige thee met ontbijtkoeken.
10u-11u30: bezoek aan het gemeentelijk natuurreservaat 'De Paddenbroek'.
11u30-13 uur: gezellig napraten.
Café 'Stijn Streuvels', Parklaan 7, Berchem Kluisbergen
Dit alles in een gezellige sfeer en in het gezelschap van vrienden en een streekbier als afsluiter
Gratis. Alle leden van Natuurpunt afd. Vlaamse Ardennen zijn van harte welkom !
Vooraf inschrijven via 0473 95 36 05 of lucia_decuyper@hotmail.com

BC: Lezing: Wilde planten in je tuin

10u30 – 12u
Boembekemolen, Boembeke 18, 9660 Brakel
In elke tuin komt natuur voor maar niet elke tuin is natuurvriendelijk. Diederick Volckaert vertelt hoe je met eenvoudige principes veel natuur aantrekt. Hij toont aan dat je niet alleen van je eigen tuin een klein paradijs kan maken maar tegelijk ook bijdraagt aan het grootste natuurreservaat van Vlaanderen.
Ook mogelijkheid om te bestellen voor de Wilde planten- en moestuinplantenbeurs: afhalen 23 april.
Diederik Volckaert
Graag inschrijven
Karel De Vuyst
devuystkarel@gmail.com

Dinsdag 21 maart

MOW: Boswandeling met vrolijke noot en brunch in het Muziekbos

9u - 12u
Boekzitting in Ronse
Op de Internationale Dag van het Bos trekken we naar het Muziekbos. We heten de lente welkom met een heerlijke wandeling en sluiten af met een smakelijke natuurbrunch onder begeleiding van een streepje akoestische muziek.
oost Elet
Prijs: € 7 (MOW-leden) of € 10 (niet-MOW-leden). De deelname is pas definitief na overschrijving van het juiste bedrag op rekeningnummer BE84 9796 1861 3259 van Milieufront Omer Wattez vzw.
Inschrijven verplicht per mail naar info@milieufrontomerwattez.be
Geschikte wandelschoenen en -kledij

Woensdag 22 maart

BC: Cursus : Ken je Familie, deel 1

19u – 21u30
Boembekemolen, Boembeke 18, 9660 Brakel
Als planten écht je ding zijn en als je

graag het grotere plaatje wil zien, dan is deze 6-delige cursus iets voor jou. We leren de grote plantenfamilies herkennen, leren op die manier de structuur in de plantenwereld zien en ook het zelf determineren gaat een stuk sneller.
Kristel Keppens
Info en inschrijven: https://www.natuurpunt.be/agenda/cursus-ken-je-familie-brakel-55555
Vincent Decroock; vincent.decroock@natuurpunt.be

Zaterdag 25 maart

KBE: Gezinswerkdag Bos t'Ename

9u -12u en/of 13u30- 17u
loods, Boskant 56 te Oudenaarde.
Elke laatste zaterdag van de maand wordt er gewerkt in Bos t'Ename, van hakhout afzetten tot hooien.
Pieter Blondé, 0488 36 22 79 pieterblonde@hotmail.com en Guido Tack, 0474 90 02 30 guido.tack1@telenet.be
Goed schoeisel of laarzen en werkhandschoenen.

zaterdag 25 maart

OUD: Nacht van de Steenuil

18u – 22u
Kerk van Petegem aan de Schelde, Petegemplein
De Langemeersen met de talrijke knotwilgenrijen zijn het ideale broedbiotoop voor de steenuil. Tijdens een wandeling in de Langemeersen luisteren we naar de roep van de steenuil en maken we een schatting van het aantal koppels.
Paul Cardon, 0474 39 02 77 cardon.paul@gmail.com
Goede stapschoenen, warme kleding. Een fluohesje kan nuttig zijn voor de verplaatsingen langs de weg.

Zondag 26 maart

BC+ N&Z: Gezinswandeling: Op stap door de Munkbosbeekvallei

14u - 16u30
Kerk van Dikkele, Brouwerijstraat Zwalm
Wandeling met aandacht voor natuur, landschap en erfgoed in de Munkbosbeekvallei. We wandelen ongeveer 8km waarvan een deel over onverharde paden, modderbestendig schoeisel is sterk aangeraden.
Laurent Flostroy, 0498 677109, laurent.flostroy@telenet.be
Vincent Decroock vincent.decroock@proximus.be

Maandag 27 maart

KBE: Werkdag Bos t'Ename

9u30 -12u en/of 13u30- 17u
loods, Boskant 56 te Oudenaarde.
Naast de maandelijkse gezinswerkdag op de laatste zaterdag van de maand wordt er eveneens elke laatste maandag een werkdag georganiseerd. De werkzaamheden gaan van hakhout afzetten tot hooien.
Eddy De Bock, 0474 77 00 54 thebockfamily@hotmail.com
Goed schoeisel of laarzen en werkhandschoenen.

Woensdag 29 maart

BC: Cursus : Ken je Familie, deel 2

19u – 21u30
Boembekemolen, Boembeke 18, 9660 Brakel
Zie 22 maart

APRIL 2023

Zaterdag 1 april

BC: Opening Zomerseizoen van de Boembekemolen

Boembekemolen, Boembeke 18, 9660 Brakel
Van zaterdag 1 april tot zondag 29 oktober is de Boembekemolen elke woensdag-, vrijdag- en zaterdagnamiddag open van 14u tot 18u. Op zondag van 10u tot 18u.
Iedereen is welkom in de molen en op het terras. Bovendien is de molen het ideale vertrekpunt voor een lichte of stevige wandeling in de Zwalmvallei. Diverse info op het eerste verdiep. Parkeren / carpoolen kan op de parking Slijpstraat (afstand 2 km) of aan het Riedeplein te Brakel (afstand 1,5 km). Parking aan molen is beperkt.
Kaarten van de streek en diverse info is beschikbaar in de molen.
Karel De Vuyst devuystkarel@gmail.com

KRB: beheerwerken in het Burreken

9u - 12u30
Groenstraat in Horebeke
Snoeien, paadjes vrijhouden, afsluitingen herstellen ... Met een enthousiast team samenwerken en genieten van de natuur.
Boeiend, ontspannend en leerrijk!
Ludo Vanderlinden, 0479 46 69 37 contact@burreken.be
Graag een seintje als je komt.
Stevige schoenen of laarzen en werkhandschoenen

Zondag 2 april

KR + VWG: Vroegemorgentocht in Lozerbos

6u30 – 10u.
Parking aan de Zandvlooi (Passionistenstraat, Lozer)
We luisteren en genieten van de vogelzang van de boodschappers van de lente. In dit deel van de lente zijn al wat meer soorten vogels terug van het verre zuiden. Ideaal dus voor de beginnende vogelliefhebber om kennis te maken met een paar vogelwijsjes.
André Wandels
ritadeclercq@gmail.com (André Wandels)
Laarzen of waterdicht schoeisel, verrekijker.

Zaterdag 8 april

GVG: Voorjaarsflora in Bois Joly

14u - 17u
Ingang aan de zij-ingang van het

stedelijk kerkhof, Hogerlucht, Ronse
Bois Joly is één van de rijkste bronbossen van de streek. Het eiken-beukenbos vormt een aaneengesloten geheel met hier en daar open plekken. Het gemengde loofbos ligt op een zuidelijke helling en bezit een rijke flora en fauna. Op deze tijd van het jaar laat voorjaarsflora zich in een ongekende pracht bewonderen.
Roland Drieghe of Patrick Alexander, conservator van het gebied
Inschrijven: bc.vlaamseardennen@natuurpunt.be
Deelnameprijs: 3 euro
Griet Dewitte, 0473 86 54 80
Bois-Joly is een zeer nat gebied. Laarzen zijn geen overbodige luxe

Zondag 9 april

OUD + VWG: Vroegemorgentocht in Oudenaarde

6u30 – 9u30.
Vrije parking Meerspoort te Oudenaarde (Minderbroederstraat)
We luisteren en genieten van de vogelzang van de boodschappers van de lente. In dit deel van de lente zijn al wat meer soorten vogels terug van het verre zuiden. Ideaal dus voor de beginnende vogelliefhebber om kennis te maken met een paar nieuwe vogelwijsjes.
André Wandels en Dimitri Van de Populiere
dimitrivandepopuliere@hotmail.com
waterdicht schoeisel, verrekijker.

KBE: Voorjaarswandeling Bos t'Ename

9u -12u
Prov. Archeologisch Museum (PAM), Lijnwaadmarkt 20 te Ename
Guido Tack, 0474 90 02 30
Stevig schoeisel of laarzan

Maandag 10 april

BC: Paasontbijt@Boembekemolen

9u – 12u
Boembekemolen, Boembeke 18, 9660 Brakel
Te reserveren via carlaverdonckverdonck@hotmail.com of 0472 89 81 70
Ontbijten op ons terras. Bij slecht weer in de molen. 15 euro/ pers. Cava-koffie-appelsap. Pistolet met kaas-ontbijtkoek-rozijnenbrood. Gekookt ei-yoghourt met granola. Verse fruitsla.
Carla Verdonck, 0472 89 81 70 carlaverdonckverdonck@hotmail.com

BC: Paaseitjes rapen in de boomgaard

11u - 12u
Boembekemolen, Boembeke 18, 9660 Brakel
Inschrijven verplicht
Karel De Vuyst devuystkarel@gmail.com

VA+ WMBV + OUD: Gezinswandeling in de Maarkebeekvallei

14u – 17u
kerk van Maarke, Maarkeweg-Kokkerellestraat
Natuurwandeling in de Maarkebeekvallei met speciale aandacht voor de voorjaarsbloeiers in het Eeckhoutbos en het Longkruidbosje.
Johan Cosijn, 055 30 98 10.
Stevig schoeisel of laarzen, verrekijker.

Zaterdag 15 april

ZV: Werkdag Middenloop Zwalm

10u – 16u
In functie van de uit te voeren werken. Mail contactpersoon voor opname in de mailinglist.
Koen Gintelenberg koen.gintelenberg@telenet.be
Stevig schoeisel, werkhandschoenen

Zondag 16 april

VA-*plus* en BC: Vlaamse Ardennendag

VM: begeleide wandelingen
11u: lezing en debat
11u30: opening infodorp en food- en drankentoog
NM: workshops, publiekswandelingen, fietstochten en concert
17u: afsluiter met vrijlating herstelde wilde dieren
Kasteel Lilare, Kasteeldreef St-Maria-Oudenhove (Brakel)
Zie 'Save the date! Vlaamse Ardennendag' elders in deze Meander
bc.vlaamseardennen@natuurpunt.be

Woensdag 19 april

BC: Cursus: Ken je Familie, deel 3

19u – 21u30
Boembekemolen, Boembeke 18, 9660 Brakel
Zie 22 maart

Vrijdag 21 april

BC: Cursus Natuurgids Zwalm

9u – 11u / 12u – 16u
Boembekemolen / 2. Everbeek
Les planten 2 – Kristel Keppens
Excursie voorjaarsflora in de Everbeekse Bossen - Vincent Decroock en Els Decoster
Sylvie Decoster sylvie.decoster@natuurpunt.be

Zaterdag 22 april

KRB: lentewandeling

14u – 17u
Info op www.burreken.be - activiteiten
Het Burreken is het ganse jaar meer dan de moeite, maar is toch wel op zijn mooist in de lente. We bewonderen het schitterende palet van blauwe, witte en gele voorjaarsbloeiers en gaan die pracht ook eens van dichterbij bekijken.
Marie-Anne De Geest
Marie-Anne De Geest, marie-anne.de.geest@hotmail.be 0474 56 05 04
Stevige schoenen en ev. een loep

Zondag 23 april

PWG + VA: Planteninventarisatie Bos Ter Eecken, Maarkedal

10u - 13u

Parking kerk Louise-Marie, La Salettestraat, Maarkedal
Inventarisatie van alle hogere planten in ifbl-kwartierhok E3 41 34
Henk coudenys, 093 86 97 11, coudenys.henk@belgacom.net
Stapschoenen of laarzen, loep & flora

KR: Kruidenwandeling

10u-11u30
Onder Zingembrug N435 Zingem-Zwalm
Ontdekkingstocht naar de verborgen helende krachten van planten en bomen in onze omgeving.
Dorine Dhont 0479 57 71 07 (herboriste)
Dorine Dhont 0479 57 71 07
Aangepast schoeisel, aangepaste kledij

ZV: Afhalen bestellingen Wilde planten- en moestuinplanten-beurs

10u – 12u
Boembekemolen, Boembeke 18, 9660 Brakel
Diederik Volckaert

VA + NP Avelgem: Voorjaarswandeling in en rond het Hotondbos

14u – 17u
Parking aan de Zandstraat 4, Kluisbergen (rechtover Hotondmolen)
Gevarieerde lentewandeling met bos, voorjaarsbloeiers, trage wegen en prachtige panorama's. Afstand ongeveer 5km. De wandeling is gratis, maar we vragen wel om in te schrijven. Honden kunnen niet mee aangezien we wandelen langs voetwegen door weiden met grazers.
Lucia Decuyper
Gelieve in te schrijven op https://www.natuurpunt.be/agenda/voorjaarwandeling-en-rond-het-hotondbos-58426
Lucia Decuyper: 0473 95 36 05 lucia_decuyper@hotmail.com en Koen Sablon: koensablon@telenet.be
Stevig Schoeisel, aangepaste kledij en verrekijker

OUD: Landschapswandeling langs beekvalleien, bosjes, kouters in Petegem aan de Schelde

14u – 17u
Parking Sporthal De Ruffel, Nellekensweg te Petegem aan de Schelde
We bezoeken o.a. het bos van Willy Naessens dat in november uitgebreid en opengesteld werd voor iedereen.
Cardon Paul
Paul Cardon. Cardon.paul@gmail.com
goede stapschoenen, eventueel verrekijker en plantengids

Maandag 24 april

KBE: Werkdag Bos t'Ename

9u30 -12u en/of 13u30- 17u
loods, Boskant 56 te Oudenaarde.
Naast de maandelijkse gezinswerkdag op de laatste zaterdag van de maand wordt er eveneens elke laatste maandag een werkdag georganiseerd. De werkzaamheden gaan van hakhout afzetten tot hooien.
Eddy De Bock, 0474 77 00 54 thebockfamily@hotmail.com
Goed schoeisel of laarzen en werkhandschoenen.

Woensdag 26 april

BC: Cursus : Ken je Familie, deel 4

19u – 21u30
Boembekemolen, Boembeke 18, 9660 Brakel
Zie 22 maart

Zaterdag 29 april

KBE: Gezinswerkdag Bos t'Ename

9u -12u en/of 13u30- 17u
loods, Boskant 56 te Oudenaarde.
Elke laatste zaterdag van de maand wordt er gewerkt in Bos t'Ename, van hakhout afzetten tot hooien.
Pieter Blondé, 0488 36 22 79 pieterblonde@hotmail.com en Guido Tack, 0474 90 02 30 guido.tack1@telenet.be
Goed schoeisel of laarzen en werkhandschoenen.

PWG + ZV: Planteninventarisatie thuishok Elst (Brakel)

14u – 17u
Parking uitkijktoren Twaalfbunderstraat, Brakel
Inventarisatie hogere planten in ifbl-kwartierhok E3 32 42
Henk coudenys, 093 86 97 11, coudenys.henk@belgacom.net
Marie-Anne De Geest, marie-anne.de.geest@hotmail.be
Het project 'monitor jouw thuishok' is een lange-termijnproject waarbij de evolutie van de flora gevolgd wordt binnen het ifbl-kwartierhok waarin een actieve botanist woont en die dit hok jaarlijks opvolgt. E3 32 42 is het thuishok van Kathleen Geldmeyer
Flora, loep, laarzen of stevige stapschoenen.

Zondag 30 april

HOU: Wilde kruidenwandeling

14u - 17u
Het Kerksken, Rot 10, S-L-Houtem
Ga mee op wilde kruidenwandeling en ontdek welke kruiden, bomen, struiken en vruchten er groeien in de natuur en misschien in je tuin. Eetbare wilde planten bevatten vitaminen en mineralen die je niet of nauwelijks in "supermarkteten" kunt vinden, daarnaast bevatten zij een aantal stoffen die wij nodig hebben om gezond te blijven. WILDPLUKKEN: we wandelen altijd met veel respect in de natuur. We maken geen natuur stuk en nemen geen natuur mee naar huis.
Yvette Saerens Herboriste, docente Fytotherapie Aalst en Ukkel 0479 30 24 77 saerens_yvette@hotmail.com
Inschrijven gewenst via link op de website www.natuurpunthoutem.be
Yvette Saerens 0479 30 24 77 Info www.natuurpunthoutem.be of nphoutem@gmail.com
Stevige schoenen, eventueel plantengids

TER OVERWEGING

In het licht van de 'grote bosuitbreiding,' ook bij ons, viel deze titel op in 'De levende natuur', een gezaghebbend blad van onze noorderburen: "Groene kamerschermen kunnen natuur REDDEN VAN BOSAANPLANT". Uitgelicht: "*het bebossen van akkers en weiden onder de vorm van landinrichting is al gaande in Zuid-Limburg, met goede bedoelingen, maar funeste gevolgen. Daar zijn terrassenlandschappen met bos beplant. Dat is goedkoper dan het onderhoud van die fragiele cultuurlandschappen, maar behalve cultuurhistorie (lees oud landschap) verlies je er een wereld aan insecten, vogels en zoogdieren mee. Wanneer beseffen we eens hoe belangrijk natuurlijk bos is, dat nog frank en vrij grenst aan open ruimte? Door de overgebleven enclaves te bebossen neemt niet alleen de lengte van de bosranden wederom af, maar verdwijnen ook de weinige plekken waar de bossoorten voedsel kunnen zoeken zoals gewasresten en wormen".* Men koppelt daaraan nu in Nederland het dooraderen met 10% van het landschap tegen 2030 met groene schermen als hagen en houtwallen in landbouwland. Dit is, misschien zelfs meer dan gesloten bos, goed voor CO_2, stikstof en fijnstof uit de lucht te filteren, en voor het verfraaien van het landschap met meerwaarde voor toerisme maar ook voor de toename van de biodiversiteit door ecologische verbindingen. Wallonië ligt op dat vlak al ver voor op Vlaanderen, met als extra troef ook het afremmen van erosie. Keren we terug naar onze Vlaamse Ardennen waar hier het zwaartepunt van de Vlaamse bosaanplant ligt, dan is bovenstaande tekst goed inpasbaar: er wordt vooral tot nu toe bebost op (goedkope) tweederang grond voor de landbouw, maw. weiden op hellingen, meestal waardevolle oude graslanden voor de natuur en aansluitende versnipperde bossen. Het waardevol idee om bosgebieden te verbinden stuit daarbij op de hoge kostprijs van landbouwgrond en is met andere woorden een lastig onderwerp en een rem op het project.

Een combinatie van (productie)bossen op nieuw te verwerven grond en groene kamerschermen op boerenland lijkt de beste optie, een uitdaging voor Landinrichting? Dat kost geld, maar daar is een oplossing voor: een openruimteheffing op de aantasting van onze gemeenschappelijke open ruimte (door woningen, bedrijventerreinen, zonneparken en delfstoffenwinning). Zo zou de resterende open ruimte beter worden als die elders verloren gaat, een uitdaging voor de spelers bij herbebossing?

Jaap Dirkmaat DLN

BIO SHOP

De Zonnebloem

Al meer dan 35 jaar vind je bij ons alles voor een gezonde levenswijze

Het grootste gamma biologische voeding in de streek, massa's alternatieve en fair trade geschenkartikelen

Steeds 10 % korting voor NP-leden op het ruimste aanbod natuurstudieboeken

Kom eens gezellig snuisteren in de Parkstraat 25, 9700 Oudenaarde
Tel. 055/31.64.30 e-mail: oudenaarde@bioshop.be www.bioshop.be

Boekbespreking

Van Herk K., Aptroot A. & Sparrius L., 2022. *Veldgids Korstmossen*, **KNNV Uitgeverij, Zeist, 372 blz., ISBN 978 90 5011 880 4, € 45,95.**

Korstmossen komen in België en Nederland overal voor en ze kunnen het hele jaar door worden bestudeerd. Vooral bij droog weer zijn de soorten goed waar te nemen. De laatste jaren verandert er door milieu- en klimaatomstandigheden veel in de korstmosflora. Doordat er al sinds 1970 op grote schaal gegevens verzameld worden, is de korstmosflora van Nederland één van de best bekende ter wereld. Voor een niet-ingewijde zijn korstmossen grijze, gelige of bruingroene vlekken op muren, stoepranden of bomen die niet noodzakelijk als mooi worden ervaren, maar als je ze van dichtbij gaat bekijken lijken het net kleine kunstwerkjes. De determinatie is niet zo eenvoudig maar er zijn hulpmiddelen voorradig. Deze geheel herziene uitgave van de fotogids is de eerste Nederlandstalige flora waarin alle soorten van Nederland en Vlaanderen zijn opgenomen. De gids beschrijft er 650 en ruim 400 daarvan worden uitgebreid behandeld en afgebeeld. Er wordt veel aandacht besteed aan taxonomie, gebruik, ecologie, bedreiging en verandering. De veldgids bevat verder alfabetische soortbeschrijvingen, determinatiesleutels, informatie over verspreiding, verwante taxa en verwarring met andere soorten, een termenlijst, een lijst van uitgestorven soorten en de meest recente naamgeving. De kleurenfoto's en verspreidingskaartjes zijn gedetailleerd en duidelijk. Deze publicatie is dé complete natuurgids voor iedereen die de bijzondere wereld van de korstmossen wil ontdekken. Door het praktische formaat is de gids ideaal voor thuis of op excursie. Hij werd samengesteld door experts op dit gebied in Nederland. (Walter Belis)

Guide photographique des papillons de jour et zygènes de France **(2022). Édition de Gard Nature, ISBN 978-9528672-8, prijs : 35 euro**

Nog maar eens een dagvlindergids. Voor één keer bespreken we een Franse vlindergids. Na de voorintekening hebben we er twee jaar moeten op wachten en het is best jammer dat, nu hij er eindelijk is, we hem niet direct in het veld kunnen uitproberen. Deze gids is ongetwijfeld ook voor wie het Frans niet echt machtig is een echte aanrader. Het is louter een determineergids, informatie over de ecologie van vlinders moet je dus niet verwachten en de tekst is beperkt tot het noodzakelijke. Naast de dagvlinders beschrijft dit boek ook de Sint-Jansvlinders, die ook dagactief zijn.

De achterflap met tekeningen en daarop de aanduiding van alle gebruikte begrippen is handig en steeds zonder veel geblader te raadplegen. De opzet van het boek is dat je met een goede foto een vlinder op naam moet kunnen brengen, het maakt daarbij niet uit of je de binnen- of buitenkant fotografeert. Het boek bevat ook meerdere sleutels waarmee je de moeilijke soorten (blauwtjes, erebia's, dikkopjes, ...) kan determineren. De makers bekeken alle andere determinatieboeken, haalden daar de fouten uit en behielden de bruikbare kenmerken. Bovendien bekeken ze vele collecties om verder de onderscheidende kenmerken te checken. Ze wijzen daarbij op het belang van wetenschappelijke collecties maar tonen zich tegelijk erg kritisch tegen het aanleggen van privécollecties. (Rik Desmet)

De daslookroof

De daslookroof is niet zomaar een kinderboek. Het is uniek omdat het drie werelden bij elkaar brengt: de natuur, de suspense van een verhaal en gezonde voeding.

Daardoor onderscheidt het zich van andere kinderboeken. Het is misschien een wat vreemde titel maar kinderen ontdekken door deze plant onze unieke natuur: het daslooktapijt in de lente, de gastvrije eik en minder gastvrije beuk, de dieren in het bos maar ook vreemde indringers.

Zo is de beer in het verhaal een metafoor voor een vreemdeling die eerst niet erg welkom is, maar zich dan uiteindelijk aanpast. De andere bosdieren hebben dan weer menselijke gewoonten en emoties. Personificaties die voor kinderen wel educatief kunnen werken en een moraliserend kantje hebben.

Leuk is de boomkikker die voortdurend roddelt, de vuursalamander die klaagt over zijn vervuilde beek of de vossen die houden van een handeltje.

Na het lezen of voorlezen zal er niet alleen nagepraat worden over de natuur maar zal er ook gekookt worden. Het verhaalt prikkelt immers niet alleen de fantasie maar ook de smaakpapillen.

Een formule die beslist werkt om kinderen weer vertrouwd te maken met natuurvoeding en ze wat gezondere kost te doen eten.

Tanja De Vleeschouwer

Bijzondere vogelwaarnemingen

NAJAAR 2022

Het najaar is altijd enorm interessant voor de vogelkijker. Op het einde van de zomer beginnen de dagen te korten. Hét sein voor heel wat soorten om andere oorden op te zoeken. De vogeltrek barst in volle hevigheid los. Alles kan. Op elk moment. Op elke plaats. Dit najaar was het niet anders. We pikten heel wat bijzondere soorten op in VA+ in de periode van september t.e.m. november.

In de nazomer van september werd over Boekel een zeldzame morinelplevier gezien (HVE) en over TTP Hoge Dumpel vloog zelfs een groep van 11 (LVDL)! Over Oudenaarde vlogen 8 lepelaars (NGE). Koereigers worden bij ons steeds algemener. In september noteerden we al de 10de waarneming van deze soort voor dit jaar in de regio: een grote groep van 19 in Zulte (NCA). Er werden ook enkele kleine zilverreigers gezien. Trekkende visarenden werden gezien over Kwaremont (NDS) en Boekel (HVE). Een velduil trok over de Langemeersen (EHA). Roepende oehoes werden gehoord in het zuiden van onze regio. In Nukerke zat een draaihals (SFE). Zwarte specht liet zich horen aan de Hotond en de Hospicebossen. Er was dit najaar ook een influx van (voornamelijk) juveniele roodpootvalken in West-Europa. HVE zette er twee op de foto in Boekel en enkele dagen later zag ook DDG er twee over de Heurnemeersen. De tweede week van september bleek top voor duinpieper: een ex op Zijldegem in Kruishoutem (BHE), twee ex in Roborst (HVE) en drie overtrekkende ex over Boekel (HVE), waar ook nog een zeldzame ortolaan mét geluidsopname werd gedocumenteerd (HVE).

Morinelplevier © Gerard Mornie

In september werd helaas ook duidelijk dat het dodelijke usutu-virus weer lelijk huis hield onder de merels. Ze stonden al onder druk na vorige uitbraken. Zo zou sinds 2016 de populatie in Nederland al met een derde afgenomen zij door het door muggen overgedragen virus.

In tussentijd werden ook enkele trektelposten (TTP) in VA+ open gehouden. De TTP's die frequent van tellers werden voorzien waren TTP Machelen aan de Leie en TTP Hoge Dumpel. Voor de Eurobirdwatches in oktober werden ook de Hotond en Kokereel eenmalig van tellers voorzien. Eind oktober werd ook wijlen Geert Colembies TTP Leystraat nog eens bemand ter nagedachtenis van Geert. De tellers werden bedankt met soep én een visarend. Voor de verslagen verwijzen we door na de website van de Vogelwerkgroep.

Een extreem zachte oktobermaand met aanhoudende zuidenwind bracht veel vale gierzwaluwen naar België. Ook in onze regio werd de soort voor de allereerste keer gezien. DDG zag er één over de Heurnemeersen. In Petegem-Leie werden tot twee bokjes gezien (JDW). Een grote mantelmeeuw vloog over Boekel (HVE). Een mooie groep van 17 lepelaars vloog over Zingem (DVDP, BHE). En ja, ook de koereigers lieten zich weer zien. De 11de en 12de waarneming al voor dit jaar in VA+. In Eke vlogen drie kleine zilverreigers over (CSN). Er zat er ook eentje op de Weiput te Zingem (TNA). Visarend trok over Boekel (HVE) en TTP Leystraat (LNE, e.a.). Rode wouwen werden op 5 locaties gezien. Velduil trok over Boekel (HVE) en TTP Hoge Dumpel (BHE, DVH). Oehoe werd opnieuw gehoord in het zuiden en oosten van VA+. De trek van smelleken zwol ook aanzienlijk aan in deze maand. Ook voor beflijster en appelvink was er een prima najaarstrek. Een klapekster werd ontdekt in Machelen (EDV). Een buidelmees koos de Snippenweide in Eine uit (DDG) en de Weiput in Zingem (JaVH). De allereerste Siberische boompieper voor VA+ werd er in Boekel ook uitgesleurd door HVE, met nog een

Visarend © Walther De Munter

Buidelmees © Walther De Munter

roodkeelpieper als toetje. Een Europese kanarie kwam er ook nog bij op het lijstje. JDW zag er eentje in Petegem-Leie.

In november koelt de najaarstrek meestal wat af. De grote aantallen passeren namelijk in oktober. Maar toch kunnen er nog steeds verrassingen uit de bus vallen. Zo werd er nog een erg late slangenarend gezien door PAD over Eine, de tweede al voor VA+ dit jaar! Op de Leie in Machelen zat een brilduiker (DME). Kraanvogel werd in de mist gehoord over Eine (DDG). Een kleine zilverreiger werd gezien in Zingem (EDVA). Er werden ook nog enkele rode wouwen gezien en ook de oehoe liet zich opnieuw horen. Over Brakel werd een raaf gezien (WRO). In Ruien werden 7 goudvinken gezien. Opvallend, in de derde week was er opvallende vorsttrek van goudplevier en kievit omwille van een plotse koude inval in het noorden van Nederland. Zo werden er op 18 november bijna 3.000 goudplevieren geteld over VA+!

Meer vogelnieuws op de website van de Vogelwerkgroep: http://www.vwg-vlaamseardennenplus.be/

Dimitri Van de Populiere

MILIEUORGANISATIES DAGVAARDEN VLAAMSE REGERING IN 'NITRAATZAAK'

Vijf milieuorganisaties, BBL, Dryade, Greenpeace, Natuurpunt en WWF slepen de Vlaamse regering voor de rechter over het falend mestbeleid. Dit gebeurde nadat een ingebrekestelling in april zonder antwoord bleef. De organisaties zien hierin "een ultieme poging om te streven naar gezonde waterlopen én om een algemene vergunningsstop te vermijden".

De Vlaamse waterkwaliteit gaat er maar niet op vooruit, en vanuit de Europese Commissie werd het gewest al op de vingers getikt als een van de slechtste leerlingen van de klas.

(Vilt Nieuwsbrief, 08-09-2022)

Ondertussen zorgt ook het komende Mestactieplan voor de nodige commotie, om van het stikstofplan nog niet te spreken.

JAGERSLIGA

Op zijn site ("jacht bevorderen, tradities koesteren, het landelijke verdedigen, biodiversiteit stimuleren, samenwerken") doet de Jagersliga een dringende oproep voor actie tegen de wolf. Deze liga roept de overheid op om werk te maken van een beheersplan in het kader van de 'oprukkende' wolf en lanceert hiervoor een petitie. De bijhorende tekst is boeiende lectuur voor wie inzicht wil krijgen in het jagersbrein. Zoals steeds stellen ze dat ze voorstander zijn van biodiversiteit maar dan wel graag zoals het hen uitkomt: "biodiversiteit is uiteraard ook voor de jager van groot belang en alle dieren die inheems zijn (of waren) en hier leven, moeten ondersteund worden", blijkbaar desnoods met de kogel. We lezen er trouwens ook dat "het te taak is van de mens om natuur te beheren. Verenigingen als Natuurpunt doen dat met flora, jagers doen dat vooral met fauna."

De grootste pretentie blijkt echter uit de zin dat "de mens als jager, in tegenstelling tot grote predatoren, wel een natuurlijk evenwicht in wildbestanden nastreeft. Ideaal om een perfecte biodiversiteit te bekomen". Blijkbaar zijn jagers de missing link in de evolutie ...

Naast het argument dat in bepaalde gebieden het aantal reeën achteruitgaat (kunnen ze zelf minder schieten) wijzen ze ook op de aanvallen op gedomesticeerde dieren en de kosten van afsluitingen. Het zinnetje "misschien ook een manier om het landbouwers moe te maken?" getuigt wel van zeer gemakkelijk opportunisme, of is het populisme?

Gelukkig zijn ze uiteindelijk wel zo eerlijk om in de laatste zin de ware reden van hun voorstel te formuleren: "En als in een voor pro-wolvenmensen 'utopische' wereld elke weide perfect wolfwerend zou zijn, dan zal de wildstand gewoon nog sneller naar beneden gaan. Is het echt dat wat we willen?" Dus zelfs als de wolf geen slachtoffers meer maakt onder de schapen moet hij beheerd worden omdat de jagers anders minder zelf kunnen schieten, excuseer, ze spreken niet van schieten maar van 'aanspreken' en ze doden niet maar ze 'oogsten'.

PESTICIDEN

Voornamelijk door landen van Oost-Europa komt er verzet tegen de plannen van de Europese Commissie om het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen tegen 2030 te halveren. Er wordt gevreesd dat het financieel niet haalbaar zal zijn en dat de productiviteit onder druk zal komen te staan. Deze halvering zou er moeten komen in het kader van de Farm-to-Forkstrategie van de Europese Commissie, het onderdeel van de Green Deal dat de Europese landbouw de komende jaren moet vergroenen.

Het is opmerkelijk hoe in de Vilt Nieuwsbrief *(15-09-2022)* verwezen wordt naar een impactstudie die de Commissie in oktober 2021 liet uitvoeren. Daaruit bleek immers dat er sprake kan zijn van productiviteitsverlies als het voorstel wet wordt. Wat ze niet citeren is dat hetzelfde rapport stelt dat "In het algemeen zou het bereiken van de Farm-to Forkdoelstellingen met betrekking tot pesticiden waarschijnlijk voordelen voor het milieu en sociale en gezondheidsvoordelen opleveren en bijdragen tot een duurzame en veilige voedselproductie in de EU." Bovendien stelt die studie dat "de economische gevolgen verzacht kunnen worden door beleidsmaatregelen."

Ondertussen zijn de lidstaten van de Europese Unie het ook oneens over de verlenging van de vergunning voor glyfosaat *(De Morgen, 16-11-2022)*. De vergunning voor de onkruidverdelger verstrijkt midden december. Er was voorzien dat de Europese autoriteit voor voedselveiligheid (EFSA) voordien een nieuwe risicobeoordeling zou maken, maar het agentschap liet eerder dit jaar weten dat het meer tijd nodig heeft en pas in juli 2023 met een nieuwe evaluatie komt.

Een goed overzicht van de gevolgen van pesticiden is te vinden in een Frans rapport (https://www.inrae.fr/evenements/impacts-produits-phytopharmaceutiques-biodiversite-services-ecosystemiques). Daaruit blijkt onder andere dat er bij bestrijdingsmiddelen in Frankrijk mo-

menteel 294 werkzame stoffen en meer dan 1500 commerciële preparaten zijn toegestaan. Het rapport wijst er op dat er steeds meer aanwijzingen zijn voor onverwachte effecten die niet duidelijk verband houden met de bekende werking van producten, bijvoorbeeld in het zenuwstelsel, het immuunsysteem en het endocriene stelsel van organismen. Opmerkelijk is de vaststelling bij vogels dat neonicotinoïden, naast de dodelijke effecten ervan, ook een verstoring van de vluchtefficiëntie en de oriëntatie veroorzaken en zo subletale effecten veroorzaken bij trekvogels die landbouwgebieden als pleisterplaats gebruiken. Deze subletale effecten zouden kunnen leiden tot een vermindering van het migratiesucces.

EEN OP DE ACHT VOGELS WERELDWIJD BEDREIGD MET UITSTERVEN

Het vijfde *State of the Worlds birds* schetst geen rooskleurig beeld van hoe het wereldwijd de vogels vergaat. Niet alleen gaat bijna de helft van alle vogelsoorten achteruit maar bovendien wordt liefst een op de acht vogelsoorten met uitsterven bedreigd. Dit rapport is gebaseerd op analyses van BirdLife's beoordelingen van het uitstervingrisico van meer dan 11.000 vogelsoorten, de gegevens van meer dan 13.600 belangrijke vogel- en biodiversiteitgebieden, een uitgebreid overzicht van de wetenschappelijke literatuur die sinds het laatste rapport in 2018 is gepubliceerd, en informatie van de 117 nationale natuurbeschermingsorganisaties over de hele wereld die het BirdLife International Partnerschap vormen.

Het rapport beschrijft ook waar de oorzaken van de achteruitgang liggen. De grootste bedreiging voor de vogels is de intensivering en uitbreiding van de landbouw. De toegenomen mechanisatie, het gebruik van landbouwchemicaliën en de omzetting van grasland in akkerland hebben er bijvoorbeeld in Europa voor gezorgd dat boerenlandvogels sinds 1980 met 57 % zijn afgenomen. Andere oorzaken zijn niet-duurzame houtkap en bosbeheer, invasieve soorten, vangst en jacht, bosbranden, bijvangsten bij visserij, klimaatverandering, ...Uiteraard staan die oorzaken niet op zichzelf en zijn er veel verbanden, vaak over grote afstand. Zo wordt 33% van de impact op de biodiversiteit in centraal en Zuid-Amerika veroorzaakt door consumptie elders in de wereld.

Wereldwijd zijn er plekken die gelden als hotspots voor biodiversiteit. BirdLife International heeft 13.600 van zulke *Important Bird and Biodiversity Areas* (IBA's) aangewezen. Het *State of the World's Birds* 2022-rapport laat zien hoe dringend het is om deze gebieden een formele beschermingsstatus toe te kennen. In de EU is dat ten dele gebeurd via het Natura 2000-netwerk van beschermde natuurgebieden. Erkenning van de IBA's draagt belangrijk bij aan de wereldwijde doelstelling dat in 2030 30 % van het land en de zeeën beschermd wordt.

Het goede nieuws is dat vogels bij het herstel en de bescherming van hun leefgebied uit een diep dal weer omhoog kunnen klimmen. Sinds 2013 hebben 726 wereldwijd bedreigde vogelsoorten direct geprofiteerd van acties van het BirdLife Partnerschap. Meer dan 450 *Important Bird and Biodiversity Areas* zijn aangewezen als formeel beschermde gebieden en sinds 1992 is voorkomen dat 21 tot 32 vogelsoorten volledig zijn uitgestorven.

In het rapport wordt ook ingegaan op de enorme diversiteit van vogels, hun rol in ecosystemen en ook de invloed van vogels op onze gezondheid. Zo blijkt uit een recente studie in 26 Europese landen dat de rijkdom aan vogelsoorten positief geassocieerd wordt met hoe tevreden we zijn over ons leven. Dit kan het gevolg zijn van de directe positieve effecten van het zien en horen van vogels, en/of het indirecte effect van het ervaren van landschappen met kenmerken die zowel de rijkdom aan vogelsoorten als het welzijn van de mens bevorderen.

Het rapport is te downloaden via
https://www.birdlife.org/wp-content/uploads/2022/09/SOWB2022_EN_compressed.pdf

WINDMOLENS

In het vijfde *State of the Worlds birds (*zie elders) wordt gesteld dat ook energieproductie, zoals slecht ingeplande windmolens, voor sommige vogelsoorten een aanzienlijk risico vormt.

Langs de Schelde lagen dit jaar twee gloednieuwe windturbines maandenlang stil nadat een lepelaar, een beschermde vogelsoort, door een wiek werd neergemaaid.
(De Morgen, 11-10-2022)

BEELDEN ZEGGEN MEER DAN WOORDEN ...

Enkele links naar interessante video's (als je maar de advertenties overslaat)

Over geldstromen in de maatschappij: https://player.vimeo.com/video/760224973

De mythe van de dartele koe in de groene wei: https://youtu.be/gajwRinFbV4

Zeg het niet meer met een bloemetje! https://youtu.be/r0234aGo478

70 jaar landbouwbeleid, wat deed de politiek met de boer (voor Nederland, maar grotendeels ook toepasbaar bij ons): https://youtu.be/62psz10KzlE

HERTEN ONDER DE GROND

In Huizingen werden op 7 november voor het eerst in ons land 80 vliegende herten uitgezet. Het vliegend hert is onze grootste keversoort. In Vlaanderen zijn er van deze zeldzame soort nog maar een vijftal populaties over, onder andere Limburg en in Vlaams-Brabant rond het Zoniënwoud.

De populatie van het vliegend hert is dus zeer klein geworden en genetisch ook zeer arm. Vliegende herten kunnen ook maar beperkte afstanden afleggen. De uitgezette dieren hebben 50 procent genen uit de oorspronkelijke populatie uit Huizingen, maar andere genen komen uit Sint-Genesius-Rode en Overijse. Doordat elke kever onderaan voorzien is van een merkteken zullen ze volgend jaar te volgen zijn.

NIEUWE PADDENSTOELSOORT IN ZOTTEGEM

In oktober vond Liliane De Lange in haar tuin in Zottegem op een olijfboom de zuidelijke lantaarnzwam, een prachtige oranjegele zwam. Het is voor deze Zuid-Europese soort de eerste waarneming voor Vlaanderen. In Nederland werd de soort voor het eerst in 2014 gezien.

In Europa zijn er twee soorten lantaarnzwammen te vinden: de noordelijke lantaarnzwam (*Omphalotus illudens*) en de zuidelijke lantaarnzwam (*Omphalotus olearius*).

De noordelijke lantaarnzwam die reeds uit België bekend was, is in feite afkomstig uit Noord-Amerika waar deze op Amerikaanse eik groeide en zo is meegekomen met aanplanten in de 19de eeuw. Toch is en blijft de noordelijke lantaarnzwam in Vlaanderen een zeldzaamheid. De zuidelijke lantaarnzwam is een soort die voornamelijk wordt aangetroffen aan de voet van olijfbomen. De wetenschappelijke naam verwijst daar ook naar.

Beide lantaarnzwammen lijken uiterlijk sterk op elkaar, de zuidelijke lantaarnzwam zou een iets donkerdere hoed hebben (oranjebruine tot roodbruin) terwijl de noordelijke lantaarnzwam meer oranje is. Ook de steel van de zuidelijke lantaarnzwam zou iets donkerder zijn en korter. Onder de microscoop werd gekeken naar de sporenmaten, die licht verschillen.

De naam lantaarnzwam verwijst naar het feit dat de soort licht zou geven in het donker.

WARMER

Dat we middenin de klimaatverandering zitten is nu wel duidelijk. Vaak worden ter illustratie algemene cijfers gegeven. In Frakrijk heeft men nu en gedetailleerde studie gemaakt van de opwarming sinds 1900. Voor het Franse vasteland wordt die in 2020 ten opzichte van 1900-1930 geraamd op 1,66°C en deze opwarming is bijna volledig door de mens veroorzaakt.

De verwachte opwarming bij een gemiddeld emissiescenario wordt geraamd op 3,8°C in 2100. Het zijn daarbij vooral de zomers die opwarmen met 5,1 °C, voor de winters wordt een toename met 3,2°C voorspeld.

Link naar het artikel: https://doi.org/10.5194/esd-13-1397-2022

'T IS MAAR EEN SPEL

Het inzicht in wat insecten voelen en kunnen is snel aan het veranderen. Uit een artikel eerder dit jaar bleek dat ook insecten noties hebben van pijn en in een recent artikel toont een ander team aan dat hommels het leuk vinden om met balletjes te rollen als spel. Door de opzet van het experiment en met ondersteuning van gedragsobservaties konden de onderzoekers uitsluiten dat er een verband zou bestaan tussen het rollen van de bal en het zoeken naar voedsel, het opruimen van rommel of paring. Jongere hommels rolden meer ballen dan oudere hommels en mannetjes rolden individuele ballen langer dan vrouwtjes. Het WK voor hommels komt er aan ...

Link naar het artikel: https://doi.org/10.1016/j.anbehav.2022.08.013

IN EEN GROEN KNOLLENLAND

Om de drukte van Amsterdam te ontvluchten verhuisde Schijfster Bibi Dumon naar stiltegebied 33 in Noord-Holland. Daar werd ze vervolgens bijna iedere ochtend wakker geschoten door jagers die het er gemunt hebben op de ganzen. Ze besloot zich te verdiepen in de wereld van de mannen die op luidruchtige wijze een einde maken aan het leven van hazen, eenden, ganzen, herten en wilde zwijnen. Daarbij wroet ze zich door de soms (meestal) warrige wetgeving en vooral probeert ze te achterhalen waarom jagers überhaupt jagen: "We komen nu heel dicht bij de slotsom. Als iemand zich te veel identificeert met een hert, zwijn of gans, hetgeen een jager hoogstwaarschijnlijk bedoelt met de vermenselijking van dieren, dan komt daar onherroepelijk uit voort dat de jager zich boven dat soort mensen stelt. De jager beschouwt zichzelf als übersoort. Hij heeft zichzelf vergoddelijkt zonder ooit iets te hebben gecreëerd."

De appreciaties van het boek op internet laten geen middenweg zien: het is ofwel 5/5 of 1/5 ...

Uitgeverij De Geus, ISBN 978 90 445 4598 2, 15 euro

PROVINCIE OOST-VLAANDEREN ONDERSTEUNT AANKOPEN NATUURGEBIED

Via een subsidiereglement kunnen erkende natuurverenigingen jaarlijks een beroep doen op financiële steun van Provincie Oost-Vlaanderen bij de aankoop van waardevolle natuurgronden. In 2022 wijst de Provincie in totaal bijna 300 000 EUR aan subsidies toe. Zo kunnen 23 bestaande natuurgebieden in Oost-Vlaanderen uitbreiden met 48,1 hectare.

Deze 23 natuurgebieden zijn verspreid over het volledige grondgebied van Oost-Vlaanderen, van de Vlaamse Ardennen tot het krekengebied in het Meetjesland, van de Zeverenbeekvallei in Deinze tot de Wellemeersen in Aalst/Denderleeuw.

Volgens Riet Gils, gedeputeerde bevoegd voor Natuur en Milieu, wil de Provincie op deze manier de topnatuur in het dichtbebouwde Oost-Vlaanderen stimuleren. Samen met Natuurpunt en VZW Durme worden drie belangrijke beleidsdoelstellingen gerealiseerd. Bestaande gebieden die ecologisch waardevol zijn worden verder uitgebreid. Door zorg te dragen voor het leefgebied worden tegelijk ook zeldzame dier- en plantensoorten beschermd en ten slotte wordt het verlies aan biodiversiteit beperkt. Die extra groene natuurruimte is meteen ook een buffer die beschermt tegen de extremen van de klimaatverandering zoals overstromingen, hitte, droogte, erosie.

natuurkijkers.be
oog in oog met de natuur

ERKEND PARTNER
natuurpunt

Nederstraat 25
9700 Oudenaarde
+32 (0)55 61 33 13
info@natuurkijkers.be
www.natuurkijkers.be

Dé speciaalzaak voor al uw optische instrumenten

Verrekijkers, telescopen, loupes, sterrenkijkers, microscopen, ...
Demonstraties op aanvraag

Bestel via onze webshop www.natuurkijkers.be met gratis verzending.

Natuurkijkers.be is een merknaam van Optiek Van Ommeslaeghe, Nederstraat 20

TUINAANLEG EN -ONDERHOUD
alle snoeiwerken
ook verlagen van bomen
MICHAEL BEKAERT
Ganzendam 9 - 9890 Vurste
T. 0497 43 01 79

BEATRIJS
boeken, boeken & boeken
www.beatrijs.be
Nederstraat 42 - Hoogstraat 37
9700 Oudenaarde
Tel: 055 31 44 77, Fax: 055 30 03 45
bestel@beatrijs.be

MEANDER #1
jaargang 21 | januari-februari-maart 2023
afgiftekantoor Gent X - erkenning P203773
driemaandelijks tijdschrift van vzw Natuurpunt Vlaamse Ardennen *plus*
bpost
PB-PP
BELGIE(N) - BELGIQUE

v.u. Johan Cosijn, Berkenstraat 15, 9680 Maarkedal - T. 055 30 98 10